

ELOFIZETES

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 60 f.

HIRETSEGEK:

4-hasábos példát sor egymás 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

POSZTERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 1.

József Ferdinánd főherceg elfoglalta Lublint.

(Görznel nem támad az olasz gyalogság.)

Budapest, július 31. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszintér:

József Ferdinánd főherceg hadserege tegnap délután elfoglalta Lublint. Balszárnya üldözés közben átlépte a Bisztrát.

A német csapatok a Wieprz mentén lefelé előre nyomultak és délnyugat felől Cholm városához közelednek.

Az ellenség különböző helyeken megkísérli, hogy előre elkészített állásokban újból ellentálljon, de mindenütt támadjuk. Iwangorodtól északnyugatra, a Visztula keleti partjára előrenyomult német erők heves támadásokat utasítottak vissza. Az oroszok nagy veszteségeket szenvedtek.

Kelet-Galiciában a helyzet változatlan maradt.

Olasz hadszintér:

Olasz gyalogság támadásai a görzi hidő ellen tegnap teljesen szüneteltek. Az ellenség tüzérése a fensik szélén lévő állásaink ellen úgy mint eddig, nagy löszertömegeket használt el.

Karinthiai határterületen több ütközetre került a sor. Három olasz zászlóalj erős tüzérési előkészítés után megtámadta csapataink állásait a kis Pálon. Ellenségnek sikerült egy előretolt lövészárkba behatolni. Kemény küzdelem után súlyos veszteségei mellett teljesen visszavertük. Visszautasítottuk a Lodinuti szorosnál (Pauarotól északra) előretört olasz csapatokat egészen közelről megindított meglepetésszerű tüzeléssel és kézi gránátokkal. Málhorhetől délre fekvő határgerincore előretolt osztagaink egyike egy megfigyelő állást tulnyomó ellenséges erők elől kiűritette. Tirolban az olasz tüzérés eredménytelenül ágyuzta Falgaria—Laworone fensikjait. Gyenge ellenséges erők támadását a Monte-Cristallo vidéken véresen visszavertük. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Szembeszállnak az oroszok
Mackensen seregével.

Berlin, július 31. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Yperntől keletre fekvő Hooge ellen június harmadikán intézett támadásunk alkalmával, a helység nyugati szélén még ellenség kezén maradt házakat, valamint egy támaszpontot yperni országutól délre tegnap reggel rohammal elfoglaltuk. Délután és éjszaka visszavertük az ellenség ellentámadásait. Négy géppuskát, öt aknavetőt zsákmányoltunk és néhány angolt elfogtunk. Ellenség árkaiban talált halottak száma nagy és véres veszteségeit bizonyítja. Soucheznel a franciák kézi gránátokkal ismét eredménytelenül támadtak. A Vogezekben, a Lingenkopf-Barenkopf vonalért vívott elkeseredett harcok elcsendesedtek. Lingenkopfon franciák állásunk egyrésztét megszállva tartják. Schratzmaas és Bärenkopf, amelyet átmenetileg elvesztettünk, ismét birtokunkban vannak. A franciák Channy-Tengier és más helységekre, a isni arcvonalunk mögött, több izben bombákat dobtak. Mi megtorlásul Compiègne pályaudvarát ágyuztuk.

A francia repülő géprajok tegnap Pfalzburgra, Zabernre, Hagenautól északra, és Freiburgra bombákat dobtak, amit a német repülő géprajok délután Luneville repülőgép állomásnak bombázásával toroltak meg. Ellenséges repülők jelentéktelen károkat okoztak. Freiburg mellett védő ágyúink lelőttek egy francia repülőgépet.

Keleti hadszintér:

Lomzától északnyugatra és a vasut mellett Govorowotól északra, Rozántól keletre támadásunk előrehalad. Tegnap egyezernyolcszázketvenen oroszot elfogtunk, három géppuskát zsákmányoltunk.

Királyi köszönet
a déli hadseregnek.

Budapest, július 31. Ófelsége a következő hadsereg és flottaparancsot intézte Jenő főherceghez:

Hadsereg és flottaparancs Olaszország ellen küzdő haderőinkhez:

Hetek óta álltak a monarchia minden részéből származó derék katonáim nehéz küzdelemben, számra nézve nagy túlerővel levő ellenséggel szemben. Ugy a vezérek, mint a legénység, rangra való tekintet nélkül, idős férfiak és ifjú harcosok versenyeznek a halált megvető bátorságban. Hegytetőkön, az uttalan Karszt vidéken és a tengeren oly tetteket hajtottatok végre, amelyek méltóak elődeitekhez, akik ugyanezen ellenség ellen harcoltak és azt legyőzték. Megsemmisítettétek ennek az ellenségnek azt a rögeszméjét, hogy a harcavetett csapatainak tömegével könnyen betörhet szeretett hazánkba.

Még mindig kemény munka vár rátok. Ha azonban ilyen kiváló és kifünően vezetett csapatok telve igaz lelkesedéssel legjobb erőiket vetik latba, akkor legyűritek a legsúlyosabb feladatokat. Megoldjátok ezeket a feladatokat a magatok becsületére és a haza üdvére.

Hálatelt szívvel emlékezem meg a fényes fegyvertettekről, csodalattal tekint a haza a száraz földön és a tengeren küzdő hősiess fiaikhoz és bizalommal néz felétek, a monarchia délnyugaton álló hűséges őrségére.

Bécs, július 29. Ferenc József s. k.

Bécs. Ófelsége a következő legteljesebb kéziratot intézte Jenő főherceg vezérezredeshez, a délnyugati haderő főparancsnokához: Kedves Unoka-öcsém, Jenő főherceg! Atadom mai napon Kedvességédnek a mai napon kelet hadsereg és flottaparancsot és ennek, az Olaszország ellen küzdő hősök bevált parancsnokának a hadi-ékitményes első osztályu katonai érdemkeresztet adományozom. Amiként teljes mértékben beigazolta a bizalmat, amellyel ön iránt viselttem, amidőn a bátor harcosai fölötti főparancsnokságot kezeibe adtam, ugyan-ugy sikerült a maga részére biztosítani összes alárendeltjeinek feltétlen odaadását. Ily céltudatos vezetés kapcsolatban kiváló csapataink működésével Isten segítségével biztosítják a végleges sikert. Ferenc József s. k.

Délkeleti hadszíntér:

Woyrsch vezérezredesnek a Visztula jobb partjára átkelt csapatai harcok közben nyomulnak kelet felé. A sietve harcba vitt orosz erősítések minden ellentámadása teljesen meggyusult. A foglyok száma hét tiszt közöttük egy ezredparancsnok és egyezerhatszáz főnyi legénységre emelkedett. Ugy látszik az ellenség Mackensen tábornagy üldöző szövetséges seregeivel szemben körülbelül azon a vonalon akar újból ellentállni, amely Visztula mellett Nowo-Alexandriától, a tegnap délután megszállott Lublintól északra emelkedő magaslatokon át, a Cholmtól délre fekvő területig húzódik. Az ellenséget mindenütt támadjuk.

A német csapatok Bisztrica-Piaszki mellett július 30-án vívott harcokban négyezerkilencszázharminc oroszot elfogtak és öt ágyut és nyolc géppuskát zsákmányoltak. *Legfőbb hadvezetőség.* (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A főhadiszállásról jelentik: Frigyes főherceg megtáviratozta Jenő főhercegnek, hogy a hadsereg és haditengerészet a legnagyobb örömmel fogadta királyunk parancsát a délnyugati haderőkhöz.

Eltiltotta

a földművelésügyi miniszter a tengeri eladását.

(A tanács felterjesztése. — Megkérlik a főispánt a város érdekeinek támogatására.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Ma délelőtt tíz órakor Aradon megszünt — remélhetőleg csak egyelőre és rövid időre — a tengeri eladás Varjassy Lajos polgármester elrendelte, hogy a márnok és a városi élelmiszerüzletek azonnal szüntessék be az árusítást is, akik akár utalványok hírtokában voltak azok is hiába kérték a kiutalt mennyiséget nem kapták meg. Urbán Iván báró főispán távollétében ma reggel átiratot intézett Dálnoky-Nagy Lajos alispán mint a főispán helyettese a polgármesterhez, amelyben a polgármestert személyesen teszi felelőssé azért, hogy a város tengeri készlete érintetlen maradjon.

A főispán tudatta továbbá a várossal, hogy a földművelésügyi miniszter távirati intézkedésére szünteti be a tengeri további el-

adását és elrendeli, hogy a még 83 vagon készletet a földművelésügyi minisztérium kolozsvári kirendeltségének küldje el a város, a mely már várja az áru megérkezését.

A polgármester a megtett intézkedésről értesítette a tanácsot, aki ma délelőtt tartott ülésében foglalkozott a részére rendkívül nehéz helyzettel, amelyet a miniszter intézkedése teremtett.

A tanácsban Lőcs Rezső helyettes polgármester ismerte a főispán átiratát, amelyben elmondja, hogy amikor tudomására jutott, hogy a tanács az emberi táplálkozásra a feleslegessé vált tengerit értékesíteni fogja, elkérte az ez ügyben hozott tanácsi végzést és annak alapján sürgős felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez és megkérdezte vajon nincs-e kifogása a kormányhatóságnak az ellen, hogy Arad város tanácsa a tengerit nem bocsátja a miniszter rendelkezésére, hanem a maga felelőségére Aradon értékesíti.

A miniszter — mondja a főispán átirata — sürgőnyt intézett hozzám, amelyben kijelenti, hogy neki tudomása sem volt arról, hogy a városnak felesleges tengerije van, mert ezt neki a város be nem jelentette, eltiltja az eladást és úgy diszponál, hogy az egész készlet a kolozsvári kirendeltséghez kerüljön. Felelőssé teszi a tanácsot azért is, hogy az egész kvantum megfogyjon és azok is visszaadják a tengerit, akik már a várostól vásároltak. Pontos kimutatást követel a tengeriről.

A tanács tudomásul vette a polgármester intézkedéseit, azonban nem nyugodott meg a történetekben.

— Teljes felelőségünk tudatában cselekedtünk — mondotta a helyettes polgármester — amikor a tengeri értékesítését elhatároztuk,

mert a kormány intézkedésekből csak azt lehetett következtetni, hogy az Aradon felszabaduló tengerire országos szempontokból többé szükség nincs és ezért polgárságunk helyzetén akartunk segíteni az által, hogy takarmányozás és ipari célokból rendelkezésére bocsátjuk. A kormánynak bejelentettük ezelőtt hat héttel készletünket, de egy szóval sem nyilatkoztunk, hogy mi történjék a tengerivel. Ezután adta ki a tiszta buza és rozs liszt eladását engedélyező rendeletét és minthogy ebben sem diszponált a tengerivel, csak azt következtethettük, hogy a helyi célokra feltétlenül szükséges anyag felett szabadon rendelkezhetünk. Vállaltuk a felelőséget, mert nekünk kötelességünk az esetbe ha országos érdek nem sértünk, a polgárság érdekeit is szolgálni. Ezért azt javaslom, hogy intézzünk felterjesztést a földművelésügyi miniszterhez, amelyben intézkedéseink indokait feltárjuk és kérjük a multakra a felmentést. Kérjük továbbá, hogy a tengeri eladására vonatkozó tanácsi határozatot egész terjedelmében hagyja jóvá, mert a város közönségének feltétlenül szüksége van a tengerire.

A tanács elfogadta a helyettes polgármester javaslatát, megbizta őt, hogy személyesen is terjessze elő azt a miniszternek. Értesítik erről Urbán Iván báró főispánt is és őt is megkéri, hogy támogassa a kormánytól ezt a fontos városi érdeket.

Érthetetlen a miniszter eljárása Aradda szemben, amikor más városok szabadon rendelkezhetnek a tengerijükkel. Nagyváradi város hivatalos hirdetményben adja a közönség tudomására, hogy szemes tengerit árusít élelmiszer üzletében. Ami Nagyváradon szabad, nem lehet tilos Aradon.

Ezután a tanács a közlelmezési bizottság tegnap hozott határozataival foglalkozott és azokat elfogadta. Utasította a rendőrséget, hogy a Lehocky András pékmesternél lévő hat zsák lisztet, amelyet ez a hatósági üzletből vásárolt, mintázza meg és vegyelemeztesse, kimondotta, hogy a cukrot 1 korona 8 fillér árban árusíttatja.

Athelyezés. A belügyminiszter a közszolgálat érdekében Fömel Károly m. kir. határszéli rendőrségőtzisztet Királyhidáról Pancsovára helyezte át. Fömel rendőrségőtziszt a háboru kitörése óta a legnagyobb odaadással teljesít az exponált helyen szolgálatot s veszedelmes kómekek ártalmatlanná tételével igen nagy érdemeket szerzett magának. A rendkívül snejdig rendőrtiszt igen nagy népszerűségnek örvend működési helyén.

Macchiavelli népe

az *Oszták-Magyar Vöröskönyv*

megvilágításában.

Irtá: Kara Győző.

Macchiavelli „Il Principe” című könyvében, mely évszázadok óta irányt szab az olasz nép politikai erkölcsének, illetőleg erkölcselenségének, a fejedelmi szó szentségét tárgyalván ezeket írja: „Okos fejedelem nem igen fogja s nem is szabad, hogy beváltsa szavát, ha annak megtartása saját érdeke ellen fordul és megszűnnek az okok, melyek őt annak adására kösztették.”

A lazaerkölcsű államfilozófus e felfogása élénken tükröződik vissza ama 205 diplomáciai ügyiratban, melyet a legújabb *Oszták-Magyar Vöröskönyv* tartalmaz s mely beszámol a monarchiának Osztrákországhoz való viszonyáról az 1914. évi július hó 20-tól 1915. évi május hó 23-ig terjedő időben.

Megérdemli e vaskos kötet, hogy az ember elolvassa, újra és ismételtén tanulmányozza, mert a maga nemében mestermű, mely örök időkre fogja hirdetni az olasz népnek és „fenkölt uralkodójának” a világtörténelemben pártatlanul álló perfiditását.

Itália, a művészet termékeny földje nem szült mindeddig festőt, nem szobrászt, aki megkapóbb plaszticitással, hivebben festett volna képet, vagy vés-tt volna szobrot hazája népéről, mint amilyen találóan és klasszikus tömörséggel mutatják be ez a tiszteletet az a minden erkölcsi érzésből kivetkőző, koronás brigantti és becselteni népet.

Az olasz nép történetében kevés a lelkesítő, lélekemelő momentum; római elődjéitől örökölt vadsága minduntalan vulkanikus erővel tör ki belőle; a farkastejen táplált nemzetalapítónak brutális nyersesége átávisztikus erővel vette be magát a nép jellemébe; elfojtotta a magába olvasztott germán elemnek tiszta erkölcsét s az új vegyületeknépre ráütötte a római oszifaság bélyegét. Történelme az állandó testvérviszályok, orgyilkosságok és hitszegések rendezes láncolata. A frank, szász és hohenzaueri német-római császárok tragikus sorsa tanúságot tehet erről és szomorúan tapasztalták az olasz néppel való érintkezés átkos és veszélyes voltát a mi Anjouink és Mátyás királyunk.

Aki volt valaha politikailag becseltes erkölcsű fia az országának, azt maga az ország népe és fejedelmei üldözték halálra. Dante ott-hagyni kényszerült Toszkanát és Paduában talált menedéket; Savonarolát Firenze piacán máglyára küldte a felbőszült tömeg, mely még csak az imént tüntetett mellette: Lionardo da Vinci honfitársait megutálva francia földön húzta meg magát s ott halt meg koldusszegényen. A végtelenbe folytathatnám felsorolását a példának s mindegyikéből kitűnnék, hogy egyazon nép ez, mint amelyről Horatius írta volt egykor: „neque hic lupis mos, nec fuit leonibus.”

Amikor negyszáza zenitjén állott a nép, akkor törték ki rajta legolementárisabb erővel vad szenvedélyei. Tanúságot tesz erről a reneszánsz története. Dícsőséges multjának ez év-lapjai telve vannak megdöbbentő orgyilkosságok, undorkeltő parázások s párjukat ritkító aljasságok emlékeivel. Legnagyobb művészei-

ben és íróiban a legellentétesebb szenvedélyek érintkeznek. Benvenuto Cellini, a halhatatlan ötvösművész közönséges gyilkosságra vetemedik; Michelangelo, a művész-titán suhanc módjára verekedik s behorpadt orra egész életén át mutatja e verekedések nyomát; Macchiavelli a politikai erkölcselenségnek és becselenségnek veti meg az alapját hírhedt művében s szemérmetlenül hirdeti a „cél szentesíti az eszközt” elvét. A gyakorlati politika tereén az olasz népnél termelt a becselenség és emberi szörnyeteg tipikus mintaképe Borgia Cásár és ugyancsak ez olasz népe az a herosztráteezi dicőcsőség, hogy ő produkálta a legnagyobb politikai hitszegést, melyet a világtörténelem ismer.

Ennek a hitszegésnek és alattamos gazdaságának történetét beszéli el a *Vöröskönyv*. Ez a könyv megérdemli, hogy minden magyar ember elolvassa, újra és újra áttanulmányozza. Minden egyes ügyirata valóságos vádirat megdönthetetlen erejével lép fel az olasz perfidia ellen, melyet Macchiavelli népe sohasem fog letagadhatni, bármennyire is szeretné az, amint a 31. számúra vonatkozólag Cadorna vezérkari főnök a hírlapok jelentései szerint máris megkezdte a letagadás hiábavaló munkáját.

Külföldön ajánlanám e könyv elolvasását a „kávéházi Conrad”-oknak, akik — amint valami nem megy az ő szájuk ize szerint — nyomban féltékeny lesajnálással itélkeznek hol a hadügyi vezetéseinkről, hol a külképviseletünkről. Hogy hadügyi vezetőink és hős katonáink a márványasztal-melléki világóriások nélkül is értik a dolgukat, azt eléggé igazolják haretéri sikereink s hogy külképviseletünk is rátermelt a maga feladatára, annak fényes bi-

Orosz repülő sebesült kórházat bombáz.

(Izgalmas napok egy orosz-lengyelországi városkában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

A hadieseményekre irányuló érdeklődés középpontjában kétségtelenül a Lublinba diadalmasan bevonuló József-Ferdinánd főherceg és Mackensen tábornagy seregeinek harca áll. Orosz-Lengyelország földjén hetek óta nagyszerű sikerrel haladnak előre csapataink. Hogy mennyire izgalmas itt az ellenséges földön katonáink élete, nemcsak az első csatavonalban, hanem még a közvetlen Hinterlandon is, arról érdekes vonásokban tájékoztat az a leírás, amelyet Adorján Jenő Neuman-gyári tisztviselő öccse Artur, aki népfelkelő főhadnagy, küldött haza.

A főhadnagy most harmadszor tért vissza a harctérre. Első ízben a szerb harctéren sebesült meg. Felgyógyulása után Galiciába ment, ahol megkapta az ellenség előtt tanúsított vilátszágéért a signum laudis és a német vaskeresztet. Később súlyos betegségbe esett és amikor lábadozni kezdett, nem térhetett vissza még a frontra, hanem egy mozgó kórház parancsnoka lett.

Néhány nap előtt kelt — sok tekintetben izgalmasan érdekes levelében ezeket írja le:

— Amióta a Kárpátokból (Ustrizky Grnból) eljöttünk, feljegyzésre érdemes eseményt nem éltünk át. Jelenleg Orosz-Lengyelországban Annapol városkában vagyunk. (Annapol a Zawichosti hídfő elfoglalása után jutott birtokunkba, a Wisztula keleti partján van, mintegy 50—60 kilométerre a mostani arcvonal mögött.) Itt kórházunk van a Wisztula partján. A sebesülteket hajón szállítjuk el Tarnowig, ahová az ut két óra. Naponta két hajó megy és a hajóhoz 10—14 dereglye van erősítve. Szükség esetén három hajót is indítanak. Ezt a harmadik hajót az oroszoktól vették el csapa-

taink. Egy-egy bajjarrattal 1000—1200 sebesültet is lehet szállítani.

— Az oroszok szeretnék elpusztítani itt lévő berendezéseinket és a mikor szép és szélcsendes idő van, bombákkal felszerelve jön az orosz repülő. Eddig emberben nem esett kár. Július 10-én egy bomba két lovat és egy kocsit rongyokká tépett, a kocsin ülő kocsis gép nélkül hat-nyolc méterre repült, de csodálatosképpen semmi baja nem történt. Július 11-én kórházunk előtt ötven lépéssel esett le egy bomba a Wisztulába, két másik bomba pedig a város másik oldalán lévő kórház udvarába esett. A légvédelmi konyhából itt palacsinta lett, a gulyás szétfolyt, a konyha körül álló emberek kezéből a légnemzés a csajkát kiftötte és a kétemeletes kórházépület összes ablakai betörték. Július 12-én az orosz repülő nem birt a városig előnyomulni, vissza kellett fordulnia, mert tűzértségünk tűzolt rá. Július 13-án a németek a város két oldalán ágyukat állítottak fel az orosz repülő fogadtatására, de az nap és 14-én, meg 15-én szeles és esős időjárás volt. Ma, 16-án javult az idő és megérkezett egy osztrák-magyar aeroplán, a mely kora reggeltől cirkál a levegőben a város felett és a város környékén. Ha javul az idő, talán még ma idegizgató látványosságban lesz részünk.

A lakosság lengyelül beszél, a zsidók olyan zsargonban beszélnek a német nyelvet, hogy én nem bírom megérteni és ők sem értik az én német beszédemet. Egyébként a lakosság borzasztó piszkos, a lakások leírhatatlanul az. Valamelyik házában kellene aludnom, de inkább künn alszom a szabad ég alatt, hiszen most minden bokor szállást ad, jó a levegő. Ha esik az eső, legfeljebb egy pokróccal többet teríték magamra. Én miattam azután bömölhetnek az ágyuk.

zonyítékait szolgáltatják a Vöröskönyv ügyiratai. Olvassák csak el a kávéházi Courádok a gyűjtemény 31. számú ügyiratát s megtudhatják belőle, hogy Berchtold gróf már 1914. évi augusztus 4-én tisztában volt azzal, hogy olasz szövetségeseink „miként folytatja tovább a chantrage-politikát.”

Egy nappal később Mérey cs. és k. nagykövet már jelenti „a felhivatalos sajtó leplezetlen utalását a Trentinore, mint kompenzációs objektumra” és szerfeletti gyanusnak találja a szövetségársi hűség szempontjából „Genuának és Nápolynak a konzulátusok által jelentett katonai degarnirozását” (33. sz. ügyirat).

Már ebből is látható, hogy külügyi vezetőségünk a világháború kitörése napján tisztán látta a készülő árulást, s amint további ügyiratok igazolják, töle telhetőleg fáradozott annak meggátolásán. S mialatt nyílt őszinteséggel folytatta a diplomáciai harcot, azalatt a hű szövetségárs részéről maohiavellisztikus ravasszággal hazudozott minden egyes faktor. Hazudozott Viktor Emanuel király „szívélyes barátságos magatartást” ígérve (23. sz. u. i.) hazudozott Marchesa di San Giuliano külügyminiszter, kijelentve, hogy „az entente-hatalmak csábításainak és ajánlatainak semmi sikerük nem lesz” (40. sz. u. i.); hazudozott Silandra miniszterelnök, odanyilatkozván, hogy a „kamsara tulnyomó többsége és majdnem az egész ország a semlegesség megőrzése mellett van és a koránynak előkeltt szándéka ehhez az állásponthoz ragaszkodni” (46. sz. u. i.); hazudozott Avarna herceg a wieni nagykövet, midőn gróf Berchtold előtt San Giuliano szavaira hivatkozva „katagorikusan

kijelentette, hogy Olaszország a szigorú semlegesség álláspontjáról letérni nem fog” (49. sz. u. i.); és minduntalan hazudozott a briganti bandának a hűségében méltó tagja Cadorna, vezérkari főnök.

Ez a hazudozás majdnem egy egész éven át folyt; szemérmetlenül csútrák-csavarnak, ferditenek, ármánykodnak zsarolnak és kufárkodnak míg el nem érkezik a kellő pillanat, melyben az ország harora kellőleg felkészülve „sima orgyilkos kezét befurja” szövetségeseinek szívéig. Csakhamar nyíltan állanak elő kompenzációs igényekkel, melyeknek kielégítését a monarchia területén keresve követelik a Trentino, Trieszt átengedését (88. 177. sz. u. i.); belekötnek a szövetségi szerződés értelmezésébe (44. 45. 74. 75. stb. sz. u. i.); megfélemlítve a higgadt elemeket hangzatos szavakat „La fortuna e l. grandezza d'Italia” dobnak a tömeg közé (198. sz. u. i.); egy züllött s megvásárolt poéta segítségével győzelmi mámorba ringatják a félrevezetett népet (196. sz. u. i.); a szenatusban „hazafias szuperlatívusokban” fecsegnek „Olaszország igazságos jogáról és a nemzet akaratáról”. És midőn a monarchia a legnagyobb előzékenységgel a legmesszebbmenő engedelményeket felajánlja (178. sz. u. i.); akkor Olaszország koronás királya, aki magát mocsárvirág módjára már eladta volt a legtöbbet ígérőnek utalással a „legutóbbi napok tüntetéseire és a parlament döntő szavazására” külügyminisztere Sonnino utján azt feleli, „hogy már késő” (203. sz. u. i.) és még aznap a történelemben páratlanul álló hűségessé megüzeni 33 éven át volt szövetséges társának a háborút. De a gasság kevés

Borossebesi harangok a hadseregnek.

(Barakony lélekharangja a gyűjtőkoocsin.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Kiapadhatatlan a magyar nép áldozatkésztsége ebben a háborúban. Nincs szó olyan hatalmas, mely felérjen ahhoz a magassághoz, ahol népünk erényei tündökölnék. A falu népe volt az, mely a harctérre utazó katonák útját hintette tele virággal, amely egy pillanatra sem engedte lohadni a lelkesedést. A falu népe volt az, amely az első sebesült megérkezése óta szakadatlanul hozza be kocsi számára a kórházakba a beteg hősöknek a legízesebb falatokat. És most, hogy a hadsereg fímet gyűjt, ismét a vármegye közönsége az, amely két kézzel pazarolja mindazt, aminek adakozására a hadvezetőség lelkes felhívása felszólította.

Aradon, a város területén immár 27 kocsi fém gyűjt össze a mai napon beszédeti négy kocsi anyaggal együtt, de a vármegye népe, noha Tichay Gyula százados, vasuti vonalparancsnok és a pályaudvarparancsnokság alig néhány napja, hogy az akciót megindították.

Az első hívó szóra minden község szívesen adott kocsit, lovat a gyűjtésre és örömmel fogadták mindenütt a gyűjtésre megjelent katonákat.

Minden faluban kivétel nélkül gyorsan megtelnek a gyűjtőkoocsik és a nép gondolkodás nélkül válik meg még értékes fémtárgyaitól is. 5—600 éves, a török hódoltság korából származó virágvasak, muzeális értékű bronzok kerülnek elő, a zsebk számra adományozott régi réz és bronz pénzekkel együtt. Két vagyon rakomány már is, ami a vármegyéből eddig összegyűjt.

A gyűjteménynek díszé azonban Borossebes református egyházának templom-harangja, amelyet, mint egykor Székely Aron székelyeinek harangjait, most is az orosz ellen forognak ágyúnak önteni. Mellette van Barakony község lélekharangja, amely szívbe markoló hangjával az elmúlásra figyelmeztette a község lakosságát, míg a jövőben a mi feltámadásunkat, a jövő zenéjét fogja bömölni az ágyúcső alakjában.

A gyűjtés folyik tovább, a fémek óriási halomba gyűlnek és belőlük készül az ércfal, az ércvár, amely megtöri minden ellenségünk erejét. A fémek legnemesebb alkotórésze az az áldozatkésztség, amellyel a magyar nép azokat a haza oltárára letesszi.

reménnyel biztat; a szívünk felé villogó gyilkos lesiklik a megcsalt szövetséges társnak sziklapáncséljáról; az áruló Italia, mely — mint hajdanában nagy költője — letért a becsületesség „diritta via”-járól, épügy mint emez, maga is végig fogja szenvedni a „Pokol” minden kínját; s hogy „késő volt-e már”, azt a csatatereken küzdő hőseink fogják eldönteni.

Közel 50 éve annak, hogy ugyancsak a tiroli hegyek szorosaira törték az olasz csapatok. Giuseppe Garibaldi önkénteseitől lelkesítve támadták az osztrák csapatokat, mialatt a merva csatamezőkön diadalmasan harcoló porosz szövetségeseik sikkerei is biztatólag hatottak rájuk. Az anconai kikötőben lengő zászlódíszben büszkén horgonyozott a Persano vezérelte olasz flotta és Cuztozzánál La Marmora fővezérsége alatt 220 000 olasz állott 150 000 osztrákkal szemben. És mi lett a hadjárat vége? A belső meghasonlásban vergődő Ausztria, melynek seregében mi, jogainktól és alkotmányunktól megfosztott magyarok csak kénytelen kellenen harcoltunk, Ausztria, melynek erejét Türr és Kossuth egy újabb magyar felkelés szításával kelet felől készült részben lekötni, Ausztria semmivé tette Italia minden törkvését. La Marmora serege szétveve siettett vissza a Mincion tutra, Lissa mellett az Adria fenekére szállott Persano páncélos admirális-hajója a büszke Re d'Italia és Garibaldi Viktor Emanuel felszólítására otthagyták a Trentinot, vérző szívvel jelentvén ki: „Engedelmeskedem.”

Mennyire más ma a helyzet! Poroszország legyőzhetetlen hősei velünk vállvetve harcolnak; a monarchia népeit egy érzelem hatja át; Ma-

Öt és fél millió koronával szaporodott a betét Aradon.

— Az aradi pénzügyintézetek félévi üzleti eredménye. — Sok a pénz. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 31.

Ez év márciusában kimutatást készítettem az Aradi Közlöny számára arról: mennyire túlközödött vissza a háború az aradi pénzügyintézetek betét álladéka. A számok bizonyítéka szerint az aradi hitelintézetek betévi a háború-okozta legelső izgalmon hamar tulletek és a rémület időtartama sokkal gyorsabban elszállott a mi városunkból, mint ahogyan a lakosság gondolkodását és lelkületét jól ismerő férfiak remélhették volna. A moratorium által engedélyezett betétösszegek kikérésének szabadságával csak az első hónapokban élt a polgárság, de a háború későbbi folyamán még a falusi lakosság is lassankint visszahordta pénzét a bankokba. Ottenberg Tivadar udvari tanácsos az aradi kereskedelmi és iparkamara egyik legutóbbi ülésén elmondott érdekes beszédében ezt jelentette ki:

— A moratoriummal nálunk sokan élnek olyanok is, akik ninosenek rászorulva arra, hogy fizetési kötelezettségeiknél igénybe vegyék a moratorium kedvezményét.

Különösen rendkívüli figyelmet érdemel ez a kijelentés akkor, ha az alább következő adatokból kiderül, hogy Aradon a betétek most is bámulatra méltóan és örvendtesen szaporodnak. Ugy látszik tehát, hogy azok, akik a moratoriumra hivatkozva nem törlesztették üzleti, vagy magánváltóikat, a rendelkezésükre álló összegeket betétképen helyezték el. Az intézetektől kapott kimutatás szerint most elkészült félévi mérlegeik a betétek szaporodását tüntetik föl. Arad kilenc számottevő pénzügyintézeténél a betétek az idén január elsejétől július elsejéig, tehát hat hónap alatt öt millió ötszázhatvanegyezer háromszázötvenhét koronával emelkedtek. Ez a tény annál nagyobb jelentőségű, mert az első hadikölcsön részben való

gyarországi népe pedig tradícionális lojalitásához híven pártatlanul álló lelkesedéssel száll a csatamezőkre, önzetlen készséggel áldozza életét és véréit és törhetetlen hűséggel védi meg hazáját és jóságos ősz királyát.

A Mediciek firenzei sirkápolójában az „Il penseroso“-nak nevezett Medici Lorenzonak síremlékén egy gyönyörű allegorikus mellékalak látható; a busuló Itáliát ábrázolja; a nagy Michelangelo műve s az „Ej“ neve alatt lett közismertté. Talapzatára maga a művész írta e sorokat:

„Oh jó nekem, hogy alszom s kő vagyok,
Mert ily silány, gyalázatos napokban
Az alvók, a nem érezők boldogok.“

A szobor és felirata akkor készült, midőn francia brigantik törtek Olaszország földjére, évszázadokra megsemmisítve annak állami egységét. Egy 33 éves szerződést szemérmetlenül megszegve az egykori rablócsapatok társaságában tör ma Macehiavelli népe az ő volt szövetségesei ellen. Michelangelo sorai újra aktualisokká lettek. Most látja csak igazán „silány gyalázatos“ napokat az „Ej“, ha fűsbredne. De látna mást is. Látná, hogy a világ erkölcsének jege ndjét megtorlatlanul megbántani nem lehet s az áruló Judást utoléri a büntetés. Látná, hogy a galád hátbatámadással Itália sorsa meg van peesátelve és hogy, ami most történik a Trentino határán, az semmi más, mint a tiroli hegyek sziklafalaira olaszok vérével ráirt evángeliumi intelem: „Jaj a világnak a botrány miatt! Botránynak kell jönnie; de jaj az embernek, aki általa botrány támad.“

és a második hadikölcsön teljes lebonyolítása erre a félévre esik.

A növekedés és okai.

Hogy mi eredményezte a betétek szaporodását, arra vonatkozó kérdésünkre Fodor Gyula, az Aradmegyei Takarékpénztár helyettes vezérigazgatója a következőket mondta:

— A kitünő harctéri helyzet megnövelte a bizalmát és bátorságát még ama keveseknek is, akik ez ideig eldugva tartották a múlt évirunok alkalmával kivett betétjeiket; ezek ugyszólván teljes összegükben visszahozták pénzüket az intézetekhez. A betétemelkedést részben ama körülmény is előidézte, hogy a háború következtében bizonyos kereseti ágak beszüntek, egyes üzlettulajdonosok lebonyolították függő ügyeiket s mivel újabb vállalkozásokba nem mertek belefogni, a pénzügyintézeteknél helyezték el megmaradt tőkeiket. Véleményem szerint különben a betétemelkedés még növekedni fog. Termésük nagyon jó, a gabona maximális ára, mint tudjuk, magas és a termés értékesítéséből előálló haszon nagyrésze betét alakjában az intézetekhez fog vándorolni.

Az egyes aradi pénzügyintézetek félévi betét szaporulatáról a következő számadatokat kaptam:

Az Aradi Első Takarékpénztár betétálladéka január elsején tizenkilencmillió négyszázkilencvenöt ezer hétszázhetvenegy korona, június 30-án pedig huszmillió négyszázháromezer negyvenöt korona, — a szaporodás tehát kilencszázhatvanöt ezer kétszázhetvennégy korona. Az intézet az első kibocsátású hadikölcsönre kétmillió hatszáz ezer koronát, a második hadikölcsönre egymillió négyszáz ezer koronát fizetett ki a betétekből; felmondás folytán az első hadikölcsönre másfélmillió, a másodikra pedig kétmillió kilencszáz ezer koronát fognak kifizetni a betétekből a moratorium megszűnésekor. Ténylegesen tehát az intézet négymillió koronát fizetett ki hadikölcsönre és mégis majdnem egymillió koronával emelkedett a betét álladéka.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárban január elsején a betét huszonegymillió hatszáz tizenhatezer háromszázharminéket korona, június 30-án pedig huszonkétmillió százharminé ezer száznyolcvanhét korona volt, a szaporulat tehát háromszáz kilencvenhatezer nyolcszázötvenöt korona. Az intézet a két kibocsátású hadikölcsönre a betétes jegyzések egész összegét, négymillió ötszázhatvan kétezer ötszáz tiz koronát fizetett ki a betétállományából.

Az Aradmegyei Takarékpénztár betétálladéka január elsején huszonhárommillió, június 30-án pedig huszonnégy millió korona volt; a növekedés összege tehát egymillió korona. Az első hadikölcsönnél két és fél millió koronát, a másodiknál pedig másfél millió koronát fizetett ki a betétekből az intézet.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár álladéka január elsején hétmillió kilencszáz negyvenegyezer hatszázhatvanöt korona; így az emelkedés kilencszázhatvanöt ezer ötszáz kilencvenkilenc kor. A hadikölcsönökre a takarékpénztár tekintélyes összegeket fizetett ki a betétek

Az Aradi Ipar- és Népbank január elsejei betét álladéka hétmillió hétszázötvenkilencezer nyolcszázhatvan kilenc kor; ez az összeg június 30-án hatszázötvenkétezer kétszázhuszonhárom koronával emelkedett. Az intézet a néla jegyzett második hadikölcsönre mintegy háromszáz ezer korona betétet fizetett ki. Az ottani jegyzéseket különben jórészt készpénzzel fedezték a felek.

A Viktoria takarékpénztár január elsejei betétálladéka tizenhárommillió ötszáz korona, a június 30-iki pedig tizenöt millió tizenegyezer korona; emelkedés: egymillió tizezer ötszáz korona.

Az Aradi Központi Takarékpénztár betét álladéka kétszázötvenezer koronával emelkedett.

Az Aradi Közgazdasági Banké január elsején egymillió százegyezer hétszázhetven korona, június végén egymillió kétszázharminchétezer száznegy korona; emelkedés százharminchétezer korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztár január elsejei álladéka kilencszáz tizenhatezer korona volt s ez június 30-áig százhatvan ezerrel szaporodott.

Az Aradi Kereskedelmi Bank betétjeinek összege januárban volt hatszázhatvan ezer kétszáz negyvennyolc korona; júniusban pedig nyolcszáz tizenkétezer hatszázötvennégy korona, tehát kétszázhatvan ezer négyszázhat koronával szaporodott a betétálladék.

Hová lesz a pénz?

A laikus közönség jogosan vetheti föl a kérdést: Ha a betétek ilyen rohamosan emelkedtek, hová tették az intézetek a rengeteg pénzt, mikor köztudomásu, hogy új üzletek csak nagyon kivételes esetben bonyolítanak le a háború alatt?

— Hogy hová lesz ez a sok pénz? — mondta egy tekintélyes aradi bankfértiu, akihez ezt a kérdést intéztem. — Ha épen tudni akarja, hát megmondhatom, hogy a betétszaporulat hatodtélmillió koronányi összegénél sokkal nagyobb összeg folyt be a félév alatt az aradi intézetekhez, mert hiszen az adósok is elég szépen fizettek: Ugy a betéteket mint az egyébként befolyt összegeket a bankok a saját régi kötelezettségeik kiegyenlítésére fordították. A vidéki pénzügyintézetek tudóvalóvleg a nagyobb budapesti és bécsi bankoktól — különösen a visszleszámitolt váltókkal — nagyon sok pénzt kapnak.

A vidéki intézetek — jelen esetben az aradiak — aztán pénzüket feleslegét eme visszleszámitolási kötelezettségeik törlesztésére fordítják, ha új üzlet nincs. A helyzet tehát az, hogy habár Aradon az intézeteknek jó félévük volt, itt nincs pénzbőség. A sok pénz Budapestén és Bécsben található meg. Az ottani nagy pénzügyintézetek tele vannak pénzzel, amelyet most igen kedvező feltételek mellett visszakinálnak a vidéki bankoknak. Ezek azonban „nem veszik“ most a pénzt, mert a vállalkozó kedv hiányában nem tudnak elhelyezni a közönség, az üzleti világ körében.

Bojgár Lajos.

— Adjunk látcsöveket katonáinknak. Jó távcső egész csapatokat megmenthet a meglepetés veszedelmétől és az ellenség kikémielésére is a legbiztosabb segítő eszköz! Küldjük el távcsöveinket hős katonáink számára a Hadsegélyző Hivatal címe (Budapest, IV. Váci-utca 38. szám.)

Dadányi György regényes bujdosása az orosz front mögött.

(Az utolsó orosz napok veszedelmei. — Hármás és tizenkettes huszárok Lembergben. — Husz bujdosó tiszt. — Hazatérés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 31.

VII.

A konyhában — érkezett el elbeszélésnek végéhez Dadányi György főhadnagy — két németül beszélő ocselédjele nőszemély volt. A konyhából egy ajtó nyílt a lakásba, de az is le volt peccsételve. Ellenben az egyik nő felnyitott egy kicsi, alig észrevehető, gyűrődéskával letakart nyílást. Ez a falon keresztül a szomszéd szobába nyílt, a konyhából innen tölték be tálcán az ételt a szervizszobába. A nyílás másik végén egy fiatalember nézett át, ő is hozzám hasonló bujdosó katona volt. Betessékelték a nyíláson, az egyik oldalon a nők tölték, a másik oldalon a fiatalember húzta és én kigyőzserű mozdulatokkal nagy nehezen átkusztam.

(A konzul villájában.)

— Egy nagy terembe jutottam, amely gyönyörű szépen volt berendezve, de látszott azért rajta, hogy sietve, amit lehetett, elvittek innen.

— A katona — aki ragyogó volt és Tarnownál csipték el az oroszok, de megugrott tőlük — felvilágosított, hogy a német konzul villájában vagyunk. A villát az argentinai konzul közbelépésére Bobrinsky gróf fő kormányzó peccsételtette le s őrséget rendelt a villa elé, nehogy azt feltörjék. Itt tehát a legnagyobb biztonságban voltam. A konyhát a két ottmaradt szakácsné számára nyitva hagyták s a két ocseléd megmondta, hogy ha valami kívánságom van, a nyíláson keresztül közöljem, ők majd elintézik, csak ne csináljak nagy lármát, nehogy az őrség meghallja.

— Aztán széjjelnéztem a gyönyörűen berendezett villában. Még a padlásra is feljutottam, ahonnan remek szép kilátás nyílt Lembergre. A padlásan egy oszlop könyvet találtam, köztük Felix Dahn „Ein Kampf um Rom” című művét, amelynek nagyon megörültem, mert anyám béke idején figyelmeztetett, hogy olvassam el.

— Mikor a szemlét befejeztem, levelet írtam Julának, amelyben tudattam, hogy jól vagyok, jó helyen, ne aggódjanak miattam, ahogy lehet, visszatérek. A levelet odaadtam a szobalánynak, hogy vigye el. Egy óra múlva azzal tört vissza, hogy Julákat nem találta otthon s a házmesternek adta át a levelet. Mint később kiderült, nem is nekik vitte el a levelet, hanem a vénkisasszonynak.

— Ebből aztán újabb bonyodalmak keletkeztek. Julák tudniillik már eleinte bizalmatlanok voltak s ezért, amikor a vénkisasszony megbízottja elvezetett engem tőlük, titokban utánam küldték a kisebbik Stengl fiut, hogy nézze meg, hová vezetnek. A kis fiu aztán utánunk is jött egész a villa bejáratáig. Másnap, hogy nem adtam életjelet, nagyon aggódtak s megint elszalasztották a kis fiut, hogy tudja meg, hol vagyok, mit csinálok, remélték az oroszok kezére? A Stengl gyerek a villa kapuja előtt találkozott is az egyik ocselédjellel s megkérdezte, hogy ott vagyok-e én még. Azt felelték neki, hogy a házban nincs senki, de az egész diskurzust végig hallgattam az orosz őr, aki azután ráfordult a ocselédre:

— Hiába tagadjátok, én úgy is tudom, hogy valakit rejtőztek bent. Én nem szakíthatom le a peccséteteket, de hoknap váltáskor szólni fogok a hadnagy unak s az majd el látja a ti bajotokat.

(Még egyszer az elfogatás veszedelmében.)

— Nekem az egész dologról egy szót sem szóltak s én nyugodtan meghédeltem. Ebéd után kopogtattak a nyíláson. Kinyitottam a fedelét, a konyhában ott állott a vénkisasszony, magából kikelve, tágra nyitott szemekkel, kipirult arccal, kis kutyáját pórázon tartva s rám mordul:

„Hu, hu, hu!”

— Azt hittem, hogy megböndült, pláne amikor a következő pillanatban ellenállhatlan erővel indult meg a szóradat. „Mit tett velem, most engem fel tognak akasztani, fel tognak nyitni a villát, tönkre tognak tenni, ki tognak rabolni, tönkre tett, tönkre tett, tönkre tett...” Nem lehetett egy pillanatra sem megállítani a szöveget, úgy, hogy fogtam magam s beesuktam az ablakot. Pár perc múlva ismét kinyitottam s megkérdeztem: „Befejezte már? Hát akkor mondja meg, hogy miről van szó?” Erre aztán elmondta az egész történetet s megint elkezdett sopánkodni s Julákra panaszkodni: „Azok az emberek, azok engem tönkre tesznek, fel fogom akasztatni őket, ha a mieink jönnek... Ez valóságos tragédia, önnek rögtön el kell hagynia ezt a házat...”

— Kijelentettem neki, hogy nem megyek, mert az oktalanság lenne, addig, a míg az őrség posztol a kapu előtt, a ki tudja, hogy egy férfi rejtőzik a házban. A vénkisasszony erre elkezdett siránkozni. „On tönkre tesz — mondotta — én vértanu halált fogok halni az osztrák ügyért.” Végre nagy nehezen távozott. Én elbarrikádoztam a nyílást, az ajtót. Másnap délután felvettem felöltömet, elbucsztam a házbeliéktől s a kert kapuján keresztül, úgy, mint Belzben az őrség szemé láttára nyugodtan sétáltam ki. Még félre is kellett tolnom szeretőteljes mosollyal bocsánatot kérve az orosz őrtől, aki ép utamban állt.

— Villamoson Stenglékhez mentem el, a kik majd megették örömlükben s kijelentették, hogy többet nem engednek el. Nagyon vágyódtam azonban Julia után s a kis Stengl leány mindjárt elszaladt érte. A mikor aztán Julia megérkezett, kijelentettem neki, hogy nem maradhatnak tovább régi lakásukon, mert az nagyon exponálva van Grodek felé s harcok lesznek, ott könnyen baj érheti őket.

— Az éjszakát ott töltöttük Stengléknél, szűk, de legalább biztos helyen. Az asszonyok a szobában aludtak, a négy Stengl fiu, Julia öccse és én pedig a konyhában.

(Garázdálkodnak a kozákok.)

— Másnap délután óriási robbanások hangzottak. Kinéztünk az ablakon, az egész környék füsttelhőbe volt burkolva. Az oroszok megkezdték a pályaudvar telrobbantását. Ez már biztos jele volt annak, hogy Lembergget nem tudják tartani. Táncoltunk örömlükben, de egyúttal retteggve gondoltunk arra: mi fog még történni, mit hoznak az utolsó órák, a

mikor a kozákok és a ocselédok szabadon garázdálkodhatnak majd?

— Az égő pályaudvar gyönyörű látványt nyújtott. En abban a pillanatban — talán elosigázott idegsem szolgálhatnak magyarázatul — még Nerot is megtudtam érteni, valami lelejtethetetlen, grandiózus volt az egész, a hatalmas tűzvész szépségével szinte hipnotizált. A monumentális Urzsebet templom kontúrjai élesen váltak ki a nappali világosságból.

— Egész éjszaka ébren voltunk, hogy a látványban gyönyörködünk, de volt más okunk is. A kozákok és a ocselédok akkor már raboltak és gyilkoltak. A megvadult ocseléd az égő pályaudvarnál kezdte meg. Annak rakétáiról huroolták ki azt, a mi még mentő volt, aztán a környékre vetették magukat, ejsősorban a menekültek üresen maradt lakásaira.

— Másnap, huszonegyedikén a kozákok duplán garázdálkodtak. A pályaudvar még folyton égett s minden félóránban halálazottak a környéken a robbanások: védműveket, rakétákat pusztítottak el az oroszok. Észigetelten Lembergben is támadtak tüzek. A kozákok garázdálkodása olyan méreteket öltött, hogy elhatároztuk, hogy mi, férfiak felváltva fogunk őrködni éjszaka. Fellegyverkeztük magunkat úgy, amint lehetett: volt egy orosz ládásánk, egy Manlicheuk bajonettel, de toltények nélkül, aztán több szekercénk. A kaput eltorlasztottuk s várjuk a történelmőket.

(Lemberg utolsó orosz napja.)

— Az ágyuk egész nap és egész este dörmögtek, gépfegyverek tüzése is hallatazott már s heves puskatűz. Felejthetetlen szép volt ez a koncert a tüzekkel megvilágított éjszakában. Aztán hirtelen szünet állott be. Valamennyien tudtuk, mit jelent ez: a mieink most mennek rohamra. Aztán fél óra múlva újra kezdődött az egész: az ágyudörgés, puskatűz koncertje. Érdekes megemlíteni, hogy a kutyák ezt mindig előre megérezték. Ot tiz perccel előbb mindig, mielőtt az ágyuzás megkezdődött volna, egész Lembergben elkezdtek a kutyák irtózatossan szükkölni, vonyítani.

— Reggel felé aránylag lecsendesedett minden, csak ágyudörgést lehetett néha hallani. Az eső is elkezdett lassanként cseperegni. Oszkár elrohant széjjelnézni a városba, de rövid idő múlva lelkendezve szaladt vissza azzal, hogy a városban biztosra veszik, hogy még ma bevonulnak a mieink. Mi még mindig nem skarunk az örömlükben hinni.

— Kilenc óra felé kinéztünk az ablakon. Nagyon érdekes kép tárult elénk: még oroszok voltak a városban, még lehetett egy-egy kozákpátrult, egy-egy orosz katonát látni, de az utcákon már nyíltan hordozták szét a sárga-feketete zászlókat, hogy a házakat feldíszítsék. Még soha sem örültem annyira a fekete-sárga zászló láttán, mint ebben a pillanatban. Még körülbelül egy óra hosszáig üldögéltünk a legnagyobb izgalomságban, amikor beszaladt egy kis fiu az udvarra s lelkendezve kiáltozott:

„Jönnék a mieink, jönnék a mieink!”

— Julia nem hagyott békét, hogy menjünk le az utcára.

(Jönnék a mi katonáink.)

— Mire leértünk a Grodecka-utcára, ott már tizezrével tolongtak az emberek. Sugárzó arccal, mindgyiknek virág volt a kezében. A tolongás már-már veszedelmessé vált s ezért felmentünk Julák lakására s onnan az ablakból néztünk ki. Egyszerre rettenetes kiáltozás hallunk, örömlük s — nem akartam hinni a szemeimnek — mintha ez a világ legtermé-

szatszebb dolga volna. három csukaszürke katoná trabbolt végig a grodeki uton a város felé. Leirhatatlan jelenet volt az, az emberek ordítottak, sírtak, léncoltak, virágokat dobáltak, a három katoná kezét-lábát csókolták. En még mindig nem akartam szememnek hinni, azt hittem, megőrültem, a lábaim reszkettek, alig tudtam állni, leszaladtam az utcára, mint a bolond, alig tudtak követni.

— Aztán egy ulánus patrul jött, végre két huszárszázadon. A hármás és a tizenkettes huszárak egy-egy százada. És az élőkön, tőlem alig ötven lépésnyire Kempner Pál hármás huszár főhadnagy.

— Elkézdtem zokogni, mint egy gyerek. Aztán kiabáltam:

— Pali, drága Palikám!

— Kempner persze az örült szájban nem hallotta meg. Virágokkal árasztották el, a lova nyakába koszorút akasztottak, úgy nézett ki, mint valami derby-győztes. Aztán jött a tüzérség, gyalogság, a láрма folyton növekedett, folyton új éradat érkezett, a házak már akkorára tele voltak aggata fekete-sárga, piros-fehér-fekete és piros-fehér-zöld zászlókkal. Nem mondhatom el, hogy mit éreztem. Majdnem kilenc hónapig bujdostam, kerültem az embereket, rablógépkos módjára éltem s most végre szabad voltam! Hogy ez milyen érzés volt, annak jellemzésül elmondhatom, hogy egy szegény altisztünket, aki hozzám hasonlóan élt, a felszabadulás pillanatában a nagy örömtől szívszélbűdés érte.

— A lakosság minden jóval ellátta a zseinket. Érdekes volt, hogy a pékek kosyarakkal megrakott szekerekkel vonultak fel s úgy, ahogy a gyalogság előtük elvonult, dobálták a kosyarak sorak közé.

(Ujra egyenruhában.)

— Röglön elküldtem a lemergi zárdába ruhámért és délután már — óh, milyen nagy-szerű pillanat volt — uniformisban sétálhattam Julával karomon a városban, ott, ahol hosszú hónapokig ugyaszólván az emberek szemébe sem mertem nézni.

— Másnap reggel jelentkeztem az Etappenstationskommandónál, amely pár nap múlva husz tisztiársammal együtt Przemyslba dirigált. Przemyslén alig látszott meg a három-szoros ostrom, csak a város széle, a frontok környéke szenvedett egy kissé. De Lemberg-től Przemysl-ig alig volt ép falu: Grodek teljesen elpusztítva, a házak szitává löve, az országot pedig jobbról balról tele sirokkal, keszettekkel...

— Przemyslból — ahol a forma kedvéért hadbírság elé állítottak valamennyifőnköt — egy napra visszamentem Jülémhoz, aztán Sambor—Siankia—Uzokon keresztül visszamentem Aradra, az ezredemhez...

Zádor Jenő.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkör a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Románia csodálja a központi hatalmak erejét

(Take Jonescu is osalódott az entente hatalmában. — A román gabonakivitel.)

Táviratt tudósítás.

Bukarest, július 31.

Az a hangulatváltozás, amely Romániában a központi hatalmak előnyére történt, igen jellemzően jut kifejezésre, a legelsőkelőbb és legobjektívabb román lapnak, az Universulnak alább ismertetett cikkéből, amely a háboru első évi lefolyásának mérlegét állítja elének. Aki a sorok között olvasni tud, az előtt nem lehet kétséges, hogy mit jelent annak az Universulnak az alanti tónusa és a helyzetre való megállapításai, amely lap mindeddig a moszkoviták vizein evezett és az entente leg-erősebb támasza volt Romániában.

Az „Universul” esütörtöki száma foglalkozik „A világháboru egy éve” című vezércikkében a különböző hadszíntereken lefolyó küzdelmekkel.

Az érdekes cikk befejezése a következőleg hangzik:

— A háboru mérlege a központi hatalmakra nézve jelentékeny haszonnal és a négyesszövetségre nézve pedig nagy deficittel záródik. Azt a konkluziót vonhatjuk le, hogy mi és a négyesszövetség is tévesen becsültük meg a központi hatalmak erejét. Lekicsinyeltük katonai erejüket, amely nemcsak a katonai fegyveremből áll, hanem bámulatraméltó szervezésből, a rendszeres előkészületből és felszerelésből minden téren. Lekicsinyeltük gazdasági és belső erejüket, valamint népeiknek egyetemlegességét.

A háboru elmúlt évére visszatekintve ugyanis egészen más kép tárul szemünk elé.

Mind abból, ami már elmúlt, az látszik, hogy egyedül a mi kormányunk volt az, amely bölcsen és előre-látóan a háboru kezdete óta úgy bírálta el a dolgokat, ahogy kellett. Ezen körülmények folytán a várakozó magatartás és a minden tekintetben való előkészület volt az egyedül helyes és bölcs politika s az egy-éves háboru mérlegében a román népnek is van aktív része: amennyiben beigazolást nyert, hogy ez a politika helyes és igazolja a nép bizalmát az ország kormányzóival szemben.

Csak a központi hatalmak mellé állhat Románia.

Bukarest. A „Moldova” emlékeztet azokra, akik Románia akcióba lépését kívánták a négyesszövetség mellett és mindazok ellen, akik az ő nézetükön voltak, az árulás vádját emelték.

— Vártuk a napot — írja a lap — mikor Románia ál Kátói tudatlanságukat maguk fogják elárulni, amit Schiller balladájában „die Kraniche des Ibikus”-ban történt. Elérkezett a nap. Egy év múlva, amely alatt az

országot félre akarták vezetni, amikor az együttthaladást a központi hatalmakkal, mint valami árulást tüntették fel, amely alatt nem telt el nap, hogy a román lélek egy-egy újabb agyrém által meg ne mérgeztetett volna, előttünk fekszik a büntethetetlen vallomása megbocsájthatatlan bűnöknek.

A Gloria vezércikkében mondja Take Jonescu, miután az előbbi kormányzatunkat okozza, hogy az országot nem készítette elő a háborura, szószerint ezeket:

„Ez a gazdag ország, amely nélkülözi az erős ipari szervezetet / és nincsen meg a nyers anyaga, megmaradt kitartóan Ausztria-Németország hűbéresének. Megmaradtunk abban a helyzetben, hogy csak a központi hatalmak oldala mellett verekedhetünk...”

Egyetlen ponton szabad az orosz-román határ átlépése.

Bukarest. Azok az utasok, akik azelőtt Odesszából egyenesen Galatzba utazhattak, elmondják, hogy az orosz hatóságok kényszerítették őket arra, hogy óriási kerülő utat tegyenek egész Besszarabián át. Ezek az utasok most mind Ungheniu keresztül érkeznek Romániába, az egyetlen ponton át, amelyen az ut még szabad. Ungheniben az összes romániai utasokat igen szigorú vizsgálatnak vetik alá.

A román gabonakivitel.

Bukarest. A romániai vámhivatalok vezérigazgatóságában serényen folyik a munka, hogy a kivitelre vonatkozó összes könnyítések megadassanak. A közmunkaügyek minisztere elrendelte, hogy a hivatalnokok folyton állomáshelyükön legyenek és kötelességüknek megfelelően. A brailai kereskedelmi kamara megkeresést intézett a közmunkaügyek miniszteriumához, hogy a terménykivitel lebonyolítására bocsássa rendelkezésére a szükségelt vagonokat. A brailai esztrókben több mint harmincezer kocsiakomány van beraktározva.

Bukarest. A predeáli románrészdéli új összekötő vágányok lerakásának munkálatai serényen folynak, úgy, hogy néhány nap múlva legkevesebb 100, a központi hatalmaknak szánt kocsiakományt szállíthatnak a határ-állomásra.

Bukarest. A Németországból, valamint az Ausztria-Magyarországból romániai kereskedők által megrendelt áruk valószínűleg a napokban megérkeznek a román határállomásokra. A kormányok a szükséges egyezséget a szállításra vonatkozólag már megkötötték.

Oroszország teljes katonai és politikai összeomlás előtt.

— Az entente már elvesztette a háborút. — Nincs vasúti összeköttetés Varsó és Pétervár közt. — Az orosz „taktika.” —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Londo. — Hága—Kopenhága, július 31.
Mackensen Breszt-Litovszkra tör.
A Daily Chronicle jelenti Pétervárról: Mackensen nagy erővel tör előre, hogy Breszt-Litovszkot átkarolja.

A petrograd—varsói vasútvonal megszállása.

Hága. A „Daily Mail” jelenti, hogy a német csapatok megszakították a Petrograd—Varsó közti vasúti kapcsolatot.

Varsó előtt dörögnek az ágyuk.

Hága. A „Times” alkalmi tudósítója jelenti Varsóból július 24-iki kelettel, hogy a helyzet ott rendkívül válságos. Varsótól délre, Bijeersvo közelében súlyos harcok vannak alakulóban. Varsó utcáin nehéz ágyuk dörgését lehet hallani. A tüzéség tüzeit erős gyalogsági támadás bevezetésének tartják. A sebesültek nagy számban való érkezése arra figyelmezteti a lakosságot, hogy dolguk állása rendkívül nyugtalanító és számolni kell Varsó feladásával.

Egy nevezetesen Varsóból érkező sürgöny, amelyet július 25-én adtak fel, jelenti, hogy a németek számos ponton átlépték a Narvet és már délen sem nagy távolságra áll az ellenség. Tegnap este égő falvak tüzeinek visszfénye világította meg az eget. Már a diplomaták is azon a véleményen vannak, hogy Varsó kiürítése csak rövid napok kérdése. Ki kell azonban emelni azt, hogy az oroszok hadállásukból önként fognak kivonulni, mert nem akarják felvenni a nagy ütközést, amelyre mincsenképp eléggé előkészülve. Ez által katasztrófát hártanak el. A varsói rendőrséget már más városba helyezték el.

Légbe röpitik az oroszok Varsó erődjét.

Amsterdam. A Times azt hiszi, hogy Varsóért nem lesz küzdelem, hanem az oroszok az erődtornyokat légbe röpitik. A főpostahivatalt már is átköltöztették.

Varsó feladását helyesli az entente.

Krakó. A Glos Narodu megbízható, magánjelentések alapján jelenti, hogy az oroszok a Visztula balpartján Novogeorgievsk, Varsó, Vilanov és Jeziorna között és a gora-kalvarjai gátakat, amelyek szükség esetén az erődök előterének elárasztására szolgálnak, felszakították. Varsón át éjszakánként csapatok vonulnak át. A polgári lakosságnak ebben az időben nem szabad az utcákon mutatkozni.

Hága. A Times azt mondja, hogy Varsó eleste az összes védelmi vonalakat meghátráltatná és az orosz offenzívát igen hosszú időre lehetetlenné tenné. Varsó eleste nyugaton is nagyon érezhető lenne. Az orosz katonai hatóságok elrendelték Vilna, Grodno és Bialistok kiürítését.

London. A Morning Post pétervári tudósítója rámutat arra, hogy Oroszország elhatározása, mely szerint Varsót és a Visztula-vonal erődtényeit kiüríti, hogy megakadályozza az orosz frontnak a németek által való áttörését,

elnyerte a szövetségesek hozzájárulását. Ez az utóbb említett lehetőség elkerülése minden más megfontolást háttérbe szorít.

Fordult a szerencse kockája.

Kopenhága. Az orosz vezérkar organuma, a Ruskij Invalid írja: Oroszország már a háború előtt várta Németország és a monarchia közeli támadását s ezért, hogy ezt a tervet megghiúsítsa, Breszt-Litovszktól nyugatra az erődtornyokat nem szállja meg. Az orosz erők koncentrációjára a Középnymen vidéke, Kovno, Breszt-Litovszk Grodno vára közti tér volt kitűzve a Buggal, mint alapvonallal. Ha a németek tovább is előnyomulnak, bekövetkezik ez az előrelátott helyzet. Veszélyesnek mutatkozik ez a helyzet Oroszországra, ha nagy jelentőséget tulajdonítana a Visztulának, a Narwnek s várainak. Igen előnyösnek látszik ellenben az orosz hadszíntér mélységének kihasználása azáltal, hogy a németeket bázisuktól elvonják. Hogy ezt a célt elérjék, előnyösnek látszik a nyugati területet nyomban feláldozni. A harcok, a marsok és nélkülözések elgyöngítik az ellenséget. Az oroszok már három hónapja taktikáznak így s a németeket ki is fárasztották. Az orosz visszavonulás tulajdonképpen csak a győzelem ígérete. Az ellenség most előnyben van, kezdetben az oroszok voltak, most azonban fordult a szerencse kockája. Az oroszokkal szemben áll az egész német lovasság, a németek fele ereje, majdnem az egész monarchia, a fődolog azonban, hogy az ellenséges tüzéség igen erős. Az ellenséget most magunkkal húzzuk, még Varsó, Ivangorod és Novogeorgievsk kiürítésének árán is.

Oroszország teljes összeomlása.

Bukarest. A Seara tegnapi száma az első oldalon feltűnő vastag betűkkel szedve „Oroszország teljes összeomlása” cím alatt cikket közöl, a melyben elmondja, hogy Oroszország a háborút tökéletesen elvesztette és a legteljesebb politikai és katonai összeomlás előtt áll.

A cikk felsorolja Franciaország, Anglia, Belgium és Szerbia katonai helyzetét és azt a következtetést vonja le, hogy Franciaország nem képes a német vonalat megtörni. A németek Verdun előtt állanak és Franciaország nem tudja egyetlen egy helyen sem a német frontot áttörni. Habár gazdaságilag Franciaország még nincs kimerülve, azonban erősebb katonai akcióra, a mely azt a reményt kelthetné, hogy a német vonalat hátrább tolja, képtelen.

Angliának is megvan még a gazdasági ereje, azonban nincs hadserege. Belgium pedig minden akcióra képtelen, szintugy Szerbia is, amely a balkáni helyzet következtében nem képes semmiféle offenzívára. Olaszország szintén nem tud eredményt elérni.

Legnagyobb meglepetés volt a világra az erős olasz hadsereg tökéletes erőtlensége és rendkívül felemelő érzés, hogy az osztrák-magyar monarchia, amely Oroszországban oly rettenetes erőfeszítéssel harcol, az olasz támadásokat szintén meg tudta állítani.

Japán szintén nem tudja a négyesszövetséget, amely minden vonalon már most megállapíthatólag vereséget szenvedett, segíteni. Japán kijelentette, hogy megelégszik azzal, amit elért és nem óhajt Európa harcterein megjeleneni.

A Seara azt a konkluziót vonja le ezekből a megállapításokból, hogy a legközelebbi időben olyan döntő események történnek, amelyek ezeket a megállapításokat a legteljesebben igazolják. A tény az, hogy Oroszország, illetve a négyesszövetség minden vonalon tökéletes vereséget szenvedett.

Döntő harcok a bukovinai fronton.

Bukarest. Az „Universal” tudósítója jelenti Dorohoból július hó huszonnyolcadiki kelettel:

A mai nappal kezdődőleg a bukovinai fronton is megváltozik a helyzet jellege. Mindkét oldalon heves harcok vannak folyamatban; a lövedékek dörgése megremegtetti a levegőt.

Minden valószínűség szerint az oroszok megkezdték az offenzívát és azt hiszem, — írja a tudósító, — hogy a harcok rendkívül véresek lesznek, mivel az osztrák-magyar csapatok nagyon meg vannak erősítve és erős ellentállást fejtenek ki.

Hogy minél közelebbről figyelemmel kísérhessem a harcok fejlődését, — írja a tudósító — most a frontra utazom.

Az „Universal” tudósítója Mamornicáról az alábbiakban egészíti ki lentebbi tudósítását:

A már jelzett tegnapi és mai éjjeli harcok nem eredményeztek semmi olyat, ami egy offenzívától várható lett volna. A tüzéségi harcok csakis lokális jellegűek.

Jóllehet, hogy az oroszok a besszarábiai határon nagyon sok csapatot összpontosítottak, a jelen pillanatig lehetetlenség volt a tervezett offenzívába átmenniük, tekintettel az osztrák-magyarok hatalmas hadseregére, amely jól megerősítve foglal állást a Pruth partján, továbbá Mahala, Rarancea, Toporautz között. Amidőn táviratomat feladom, — írja a tudósító — hatalmas ágyuzás halatszik Oena-Zaliscik irányából.

Ezzel az ágyuzással egyidejűleg a bukovinai határon is demonstrálnak a harcoló felek tüzéségei, anélkül azonban, hogy pontosabb céljukat meghatározni lehetne.

A helyzet a bukovinai fronton, jóllehet a német és osztrák-magyar csapatokra kedvező, a jelen pillanatban egészen tisztán még nem alakult ki. A jövődó harcoktól függ a döntés.

Alszanak az oroszok.

Csernovitz. A besszarábiai határon egyik különítményünk meglepte az alvó ellenséget s nagy veszteséget okozott neki.

Kórházelelmezési botrány Versecen

— A sebesült katonák romlott húst kaptak. — Letartóztatott dúsgazdag házaspár. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Versec, július 31.

A verseci határrendőrség, mely a hírhedt katonaszabadtás ügyében páratlanul álló bűnözővetkezetet leplezett le, most kiderített egy nagyvadású kórházi csalást is. Ebben az ügyben Szegedről Versecen járt *Szentgyörgyi Elemér* dr. honvédszászados-hadbíró és *Zsivkovics honvéd-ügyész* is. A vizsgálatnak eredménye az, hogy egy dúsgazdag kórházi vállalkozót feleségével együtt letartóztatták.

A szenzáció esetről a következőket jelentjük:

(A pincér karrierje.)

Néhány év előtt mint szegény pincér élt Versecen *Kohn Dávid*. A *Glöckmann-féle* szállodában volt alkalmazásban és minden keresete a vendégek részéről kapott borraivalából állott. Mikor már valamelyes tőkét összespórolt, kibérelte a verseci kaszinó vendéglőjét és kávéházát. Itt már gyorsabban ment a pénzszerezés módja. A gazdagság nyomai csakhamar mutatkozni kezdtek rajta. Kezdett jól és előkelően élni, a felesége pedig drága ruhákban és butonokkal járt.

Mikor kitört a háború: *Kohn* vállalkozó lett. Sikerült neki kijárnia, hogy neki adják a verseci kórházak élelmezését. Versecen a háború óta öt katonai kórház van. A betegek átlaga hétszáz-nyolcszáz volt, de nem egyszer volt olyan idő is, mikor számuk meghaladta az ezret. Hogy a verseci öt kórházban mennyi élelem kellett az azokban ápolat katonáknak, kitűnik abból, hogy *Kohn* havi számlája mindenkor harmincezer és negyvenezer korona körül járt. Ilyen nagy forgalom mellett aztán hamarosan rátért *Kohn* a gyors meggazdagodás útjára.

A tavasszal vett magának földet és tanyát, majd több részletben százötvenezer koronányi hadikölcsönkötvény birtokába jutott. *Kohn* egyszerre nagy ur lett, kocsin kezdett járni, nagy jában élt.

(Aruló arany szelence.)

Mikor a verseci határrendőrség emberei a katonaszabadtási ügyben vizsgálatot folytattak, *Balogh Zsigmond* drnál, aki már letartóztatásban van, — arany cigaretta szelencét találtak. Eleintén azt hitték, hogy valamely jogtalanul kiszabadított katonától kapta. Megkérdezték az ajándékozót felől s akkor az illető orvos nyilatkozta és habozás nélkül kijelentette:

— Az arany tárcát *Kohn Dávid*től kaptam!

A határrendőrség emberei eleintén meglepődtek ezen a kijelentésen, annál is inkább, mert *Kohn* letartóztatására nem is volt besorozva. Így tehát nem lett volna oka ezért ajándékot adni az orvosnak. Végére lártak tehát a dolognak és kinyomozták, hogy *Kohn*, mint a kórházak élelmezési vállalkozója óriási visszaéléseket követett el a kórházakban ápolat katonák terhére. Kitűnt az is, hogy egyes kórházi alkalmazottak között ékszereket és pénzt osztogatott ajándékképpen, hogy azok vele szemben elnézőbbek legyenek.

(Eheztek a sebesültek.)

A vizsgálat hamarosan kiderítette, hogy *Kohn* a kórházakban ápolat sebesült és beteg katonáknak a megszabott ételadagoknál nemcsak kisebb adagokat adott, hanem az előírt mennyiséget sem tartotta be. A határrendőrség emberei kihallgatták az öt kórházban elhelyezett katonákat és ezektől igen szomorú dolgokat tudtak meg. A katonák néha egy teljes hétig is nem kaptak húst, ha pedig kaptak, az kevés és ehetetlen volt. Olykor olyan húst találtak fel nekik, a mely bűzös volt és a vele együtt faladtok löreléket is ehetetlenné tette. Olyan katonák, akiknek az előírt háromféle diétából a legjobbakat kellett volna kapniok, rendszeren a leghitványabbat kapták. Kávét csak

nagyon ritkán adtak a katonáknak, mert ezáltal sok teret árát takarította meg. Ehelyett azonban állandóan teávat táplálta őket, a mely a katonák szerint azonban nem volt egyéb meleg és izetlen viznél. A kenyert és a tésztát dőhos és romlott lisztből készítették.

A vizsgálat folyamán annyi terhelő adat merült fel a vállalkozó ellen, hogy a határrendőrség letartóztatta. Minthogy kihallgatásakor bebizonyosodott, hogy az üzletében felesége is részes, négy nappal később *Kohn Dávid*nét is letartóztatták. Lakásukon házkutatást tartottak s akkor nemcsak az tűnt ki, hogy a tanyát és a földet azóta vették, amióta a kórházakat élelmezték, hanem megtalálták a nagymennyiségű hadikölcsönkötvényt is. Azonkívül pedig egy egész kis ékszerészüzletet találtak *Kohn* ékszerében. Brillians gyűrűk, gyémánt ineltek, karkötők, aranyláncok, órák és sokféle értékes csocsobocse garmadával volt ott. Ezeket — mint azt a verseci határrendőrség megállapította — verseci ékszerészeknél vásárolták azzal a céllal, hogy ezekkel egyes kórházi alkalmazottakat megajándékozzanak. Ot verseci ékszerész, akiknek az ékszereket megmutatták, felismerte azokat, hogy üzletükből valók. Az ékszerészek azonban azt is vallották, hogy *Kohn*éknak sokkal több ékszert adtak el, mint amennyit náluk megtaláltak. A hiányzó ékszereket *Kohn Dávid*ék már elajándékozták.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: délután „Iglói diákok”, operett. Este „Drótostót” operett.

Hétfő: *Róza S. Lajos*, *Kurucz János*, *Bedeusz Bella* bárónő felléptével nagy művész est és „Ripaccok”, énekes bohózat.

Kedd: *Róza S. Lajos*, *Kurucz János*, *Bedeusz Bella* bárónő felléptével nagy művész est és „Néma asszony”, énekes bohózat.

Szerda: *Ligeti (Luffar) Margit* újonnan szerződött tag felléptével „Varázsa keringő” operett.

Csütörtök: *Várnay Jenő* és *Győző Alfréd* közös jutalomjátéka „Támlásszék 10”.

Péntek: „Vándorfecskék” operett, bemutató előadás.

— Kaszinó a színházban. (Panaszos levél.) Igen tiszelt Szerkesztő Ur! Nagyon kérem, hogy a színházlátogató közönséget érdeklő panaszos soraimnak b. lapjában helyt adni sziveskedjék. Péntek este a Vörös Kereszt Egylet jótékonycele, műkedvelői előadása volt és hazahas kötelességem teljesítése mellett, minthogy a műsor elsőrangú számokból állott, azzal a célszattal is mentem a színházba, hogy a kiváló ének- és zeneszámokat élvezzem. Hanem mi csoda pech ért! A szomszédom egy bőbevezető, élénk urhölgy az előtűnk ülő tisztekhez folyton előrehajolt, úgy, hogy mivel egész oldalát ültem, nem is láthattam tőle a színpadra. Ellenben végighallgathattam, akaratomon kívül, az urinő nem ide tartozó társalgását és engem nem érdeklő kritikáját a műkedvelő szereplőkről. Azt hiszem az ember azért megy színházba, hogy a műsort figyelje és ha nem zenebarát, mint est az urinő neveve mondotta magáról, főlösképpen válik a megjegyzése. Így azokat, akikhez beszélt, mint a körülötte levőket, nemcsak hogy zavarta, de teljesen elrontotta rájuk nézve az előadást. Természetesen én, mint fiatal lány, nem utasíthatok rendre egy idősebb urinőt és így a lehető legkellemetlenebbül éreztem magam, kivált, amikor még ráadásul az urinő, minthogy elég terjedelmes volt, mozgólódásai közben folyton meglokkott. Kedves Szerkesztő Ur, jól tudom, hogy megtörtént eseten változtatni nem lehet, de talán a panaszos írásból okulni fognak azok, akik a színházat összetévesztik

a kávéházzal. Megköszönve szívesességét, vagyok tisztelője. K. L.

* Színház hírei. Hétfőn kezdi meg *Róza S. Lajos* és *Kurucz János*, kiválóan érdekes műsorból összeállított művész estélyük első előadását, a melynek külön kimagasló része lesz *Báró Bedeusz Bella*, a bécsi csász. és kir. udv. opera pártfogoltjának fellepte is, aki *Fauszt* operából *Margareta* áriáját és *Bűvös vadász* operából *Agátha áriáját* énekli. Erre az alkalomra a színházi zenekar is ki lesz bővítve, melyben részt vesznek a helybeli *Filharmonikusok* néhány tagja és a *33-ik pv. ezr. néhány tagja*. A mindenképen érdekes estére felhívjuk a közönség figyelmét, jegyek előre váltathatók a színház pénztári helyiségében. *Várnai és Győző* közös jutalomjátéka lesz csütörtökön aug. 5-én *Támlásszék 10*. énekes bohózat. A *vándorfecskék*. *Méry és Zerkovits* operettje, mely *Építész* ducára a mai háborus időknek, hónapokon keresztül állandóan szünetelt házak előtt került színre, az aradi színpadon a jövő héten kerül bemutatásra. A rendkívül mutatós szöveg a fülbé mászó dallamos zene, vég nélküli attrakciók, melyek a darabot élénkítik, már előre is, a legnagyobb sikert biztosítják az operettnek. Az újdonságban a társulat összes tagjai játszanak. kik közül *Győző és Várnai*, mint konkurens dírkusz és színigazgató valóságos próbára teszik a közönség nevető idegeit. *Sz. Rontai Boriska*, *Rurai Böske*, *Borosnyai K.* mint artista nők, *Pataki Vilma*, *L. Kiss Mariska*, *H. Harmath Józsa*, *K. Pongrácz Matild*, mint színésznők szerepelnek az újdonságban. *Kertész, Barics, Jarái S., Kiss Miklós, Herold*, mindannyian együtt és külön-külön tudásuk és legjobb tehetségükkel járulnak a sikerhez. Az újdonságban van minden, a mi szórakoztat és van egy érdekes „*Parkett tánc*”, lejtek *Bankóné* és *Várnai*.

* Értesítés. Tisztelettel értesítem, hogy a *Mütter Müller József* vezetése alatt álló konzervatóriumtól megváltam és jövőben önálló zeneiskolát nyitok. Az oktatást már f. évi augusztustól megkezdem, amíg megfelelő helyiséget bérlek, addig az oktatást tanítványaim lakásán végzem. Meghívásra szövbőlleg bővebb felvilágosítással szolgálok. Kiváló tisztelettel *Karhanek Ferenc*, a *Sevcik mesteriskola* absolva. *Mikes Kelemen*-utca 38. 2724

* Üzenet a táborba. (Aktuális hazafias dráma az Urániában.) Egy megható, kedves és vonzó történetet mutatott be tegnap a színház: a nagy háború hatalmas eseményei között porszem ez a kis epizód, de mégis szívesen elnézzük ezeket a filmeket, hiszen mindnyájau benne vagyunk a zivatarban és mindnyájunkat érdekel nemcsak a magunk, hanem az összeség és abban az egyesek sorsa, története is. Üzenet megy a táborba otthonról, az apától, kinek fia és kedvence lova egyszerre vonul be a háboruba és egyszerre kap hirt rólu. A fiut elfogták, de megszökött a fogságból és menekülése közben megátja apja lovát. Tehát mind a ketten jól vannak és persze öröm és büszkeség tölti el a boldog berlini bérkocsis keblét. A filmünk kedves témája mellett nagy vonzóereje a pompás rendezés és kiváló fotográfiaja, melyek mind hozzájárultak ahhoz a nagy sikerhez, melyben a képek mindenütt része volt. — *Hőseink diadalmja Galiciában*, 1200 méteres hiteles harctéri felvétel, holnap kerül színre az Urániában. 5

* Mozidráma a kárpáti harcokról. (Az Apolló új műsora.) A dícső szövetséges csapatok orosz földön döngetik az ellenséges várak kapuit, diadalmas fegyvereiknek nem tud ellenállani a demoralizált, megvert orosz sereg. Valamennyien dobogó szívvel, boldogan kísérik figyelemmel hős csapataink lendületes előretörését s jól esik arra gondolni, hogy mennyire megváltozott a helyzet. A félen saorogtatott érzéseink ott libegtek a Kárpátok között, ahol hazánk sorsa volt letéve a hős magyar honvédek és az erős német szövetségesek kezébe. Magyarország válságos óráit élte akkor át, amelynek nyoma marad a történelemben is. A kinematográfia művészete klasszikus alkotásban örökítette meg a kárpáti nagy napokat s a hatalmas, bangulatos háborus drámát már az Apolló-színház meg is szervezte és vasárnap és hétfőn mutatja be olyan nagyszertű új műsor keretében, amelyben nem mindennap lehet része az aradi publikumnak.

Részletes elszámolás a virágnap eredményéről.

(Az aradi Vörös Kereszt hivatalos kimutatása. — Az elnökség köszönete.)

Arad, július 31.

Az aradi Vörös Kereszt egyesület elnöksége az alábbiakban teszi közzé a virágnap részletes elszámolásának hivatalos kimutatását. A gyűjtések és a nagyobb adományok a következők: Adler Andor 100 kor., Glück Károly és testvére 50 kor., Dózsa Dezső 100 kor., N. N. 5 kor., Vraciu Aurél dr. 20 kor., gróf Károlyi Gyuláné 500 kor., dr. Bácskay Béla 100 K. „S” 500 kor., Lócs Rezsóné 20 kor., Takácsy Sándorné 100 kor., Aradi Első Takarékpénztár 200 kor., Ottenberg Tivadar 30 kor., Aradmegyei Takarékpénztár 300 kor., Ring Géza 50 kor., Arad Csanádi Gazdasági Takarékpénztár 300 kor., Heinrich Sándor 10 kor., Viktória Takarékpénztár 100 korona, Raicu Sobó 20 kor., Gutsjahr Mihály 50 kor., Jegeress Károlyné 20 kor., Varjassy Árpádné 20 kor., Szt. Antal nevében 20 kor., Világosi vöröskereszt 50 kor., N. N. 50 kor., özv. Fábian Lászlóné 10 kor., Hasz Sándorné 12 kor., Connellini Max 40 kor., Weitz Vilmos és János 6 kor., Bréda Viktorné grófné 100 kor., báró Solymossy Iriz 200 kor., Kintzig János 50 kor., Bohus Zsigmond báró 200 kor., Bréda Viktor gróf 100 kor., Tagányi Gusztávné ivén 27 kor., báró Neuman Testvérek 1000 korona, dr. Varjassy Lajosné ivén 20 korona, Kintzig Gézané ivén 31 korona, Avarffy Ferencné 10 kor., Kristán Sándor 10 kor., özv. Nesnera Aladárné 20 kor., Váradi Kálmánné 2 kor., Avarffy Károly dr., a gyoroki vöröskereszt főkegyesület kórházában elhelyezett sebesülteket neki járó illetéket a jótékony célra visszatéríti és az aradvárosi vöröskereszt egyesületnek adományozza 272 kor., Fodor Gyula 20 kor., Löffler Jakab 10 kor., Kádas Kálmánné ivén 60 kor., Halmay Andorné ivén 35 kor., Klein Margit öt ivén 459 kor. 10 fill., Vértés Henrikné ivén 45 kor., Keppich Jakabné ivén 170 kor., Weiszberger Mórné ivén 63 kor., Halász Magda verseiért 60 kor., Rosenveig Józsefné ivén 37 kor., Barra Margit 65 kor., Dein Paula ivén 71 kor. 90 fill., Maria Congregatio ivén 85 kor., Ottovay Józsefné ivén 300 kor., Ottovay Mancika ivén 352 kor. 10 fill., Sári Henrikné ivén 18 korona, Bloch Jancsi ivén 23-40 kor., Faragó Rezsóné ivén 56 korona, Téger Mariska ivén 15-40 kor., Institoris Boriska ivén 31 korona, Engel Margit ivén 110-50 kor., Sztójka Annus jelvényekért 119-89 korona, Aszód Jánosné 10 korona, Noth. Reszervpítal Weitzer-utca gyűjtése 1682-81 kor., Congregatio sátor gyűjtése 433-52 kor., Lyceum kórház sátor gyűjtése 964-71 kor., Fischer Elz és Ferenc-terti kórház gyűjtése 1182-70 kor., Esperantó egyesület sátorának gyűjtése 688 kor., 18 fill., Ottovay Józsefné sátora 633 kor., 51 fill., Szinész sátor gyűjtése 136 kor. 87 fill., Szemere Kálmánné vasút állomás 351 kor., 41 fill., Befestigungsbauleitung 92 kor. 42 fill., Hoffmann Antal 38 korona, Összesen 13770 korona és 32 fillér.

Természetbeni adományokkal hozzájárultak a virágnap sikeréhez: Báró Noposa Elekne 400 üveg sörrel küldött a Weitzer és a Lyceum-kórházak sátorainak buffete részére, Szabó József városi főkereszt virágdíszével halmozta el a sátrakat, amelyeknek előállítását a Weitzer-utcai Nothreszervpítal igazgatóságának: Köpf Károly és Vujich százasokknak, Lengyel Lőrinc, Reinhart Fülöp, Verbos Árpád és a Butorszövetkezet szíveségéből történt. A katonazenekar, Farkas Lénárt és Nagy Károly cigányzenekara teljesen díjtalanul játszott. Dobay Ferenc festőművész a magyar kunyhón végzett díjtalanul komoly művészi munkát, Domán Sándor zászlókat bocsátott az egyesület rendelkezésére, a Neptun-fürdő, a Központi kávéház és Fischer Mór porcellán kereskedő felszereléseket kölcsönözött.

Mindazoknak az urhölgyeknek, akik a gyűjtés fáradságos munkáját végezték a akik bármily szíveséggel és áldozatkészséggel hozzájárultak a virágnap páratlanul álló eredményéhez, a nyilvánosság előtt, ezúton mond köszönetet a Vörös Kereszt egyesület nevében Vásárhelyi Janka elnöknek.

TANÜGY.

(—) A női felső kereskedelmi iskola nem kap felügyelő bizottságot. Megirtuk, hogy a tanács nyilatkozatátokra szólította fel az aradi

kereskedelmi testületet aziránt, vajjon hajlandó-e a női felső kereskedelmi iskola esetleges deficitjéből egyhatodrészt vállalni. A testület válasza szerint részt vesz a terhek viselésében és ennek következtében a női iskolának nem lesz külön felügyelő bizottsága, hanem a fiúiskolai bizottság, melyben az alulírott testület helyet foglal, intézi az utóbbi iskola ügyeit is. Az új szabályrendeletet is ilyen értelemben dolgozzák át.

Aradmegye másodfőjegyzője elesett az orosz harctéren.

(Heppes Aladár hősi halála. — Az aradi népfőlkelő huszárok vesztesége.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 31.

Aradmegye tisztkarát, amelynek számos tagja teljesít hadiszolgálatot, most érte az első gyászcsapás. A megye tisztviselői közül, a kik karddal a kezükben a haza védelmére szentek, a központi tisztikar egyik kitűnő és szimpatikus egyénisége áldozott elsőnek életével nemzeti nagy ügyünkért: Heppes Aladár másodfőjegyző, mint azt ma egyik bajtársa és a megyei tisztviselői karban is kollégája lovélben tudatta, az utóbbi napok harcokban hősi halált halt az orosz csapatmezőn.

Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán címére érkezett a megrendült eseményt tudató levél Bogdánffy Béla dr. tb. főszolgabírótól. Bogdánffy főbíró, aki nyugalomból tért vissza a háborúban megfogyatkozott megyei tisztikar kiegészítésére, alig néhány héttel ezelőtt vonult be ezredéhez, az aradi 2. népfőlkelő huszárokhoz és az északi harctéren egy századhoz került az ugyanennél a csapatnál szolgáló Heppes főjegyzővel. Az Aradmegye szolgálatában barátokká lett bajtársak a harctéren sem váltak el egymástól és Bogdánffyra jutott az a feladat, hogy a megye első tisztviselőjének jelentse a derek tisztviselőtárs, Heppes Aladár népfőlkelő huszárhadnagy halálát.

— A Bug mentén, Lembergen túl folytatott harcokban esett el — mint Bogdánffy Béla megírja — Heppes Aladár. Lovászároknarótt folytatunk itt és július 25-én egy orosz erápnell megölte Heppes főjegyzőt és meg két közelében tartózkodó huszárszót.

Heppes Aladár a háboru első felét a katonai szolgálat alól felmenive a megye felszaporodott közigazgatási teendőinek intézésével töltötte. Amikor februárban újabb ösmeállítások a felmentett tisztviselők névjegyzékét, Heppes Aladár maga jelentkezett.

— Aktimat elmentem, fontos ügyeim jelenleg nincsenek: tessék bejelenteni, hogy már nem vagyok nélkülözhetetlen a közigazgatásban.

Márciusban csakugyan megkapta a behívót a negyvenegy esztendő másodfőjegyző: a 2. népfőlkelő huszárezred Szegeden állomásozó polkeretéhez hívták be, mint huszárhadnagyot. Heppes elbúcsuzott tisztviselő társaitól, búcsút vett családjától és fiúnő hangulatban indult el szülőföldjével Dangi Lajos vármegyei hajduval együtt. Pár hetet tartott Szegeden a szegedi és aradi népfőlkelőkből alakított huszárezred újabb katonáinak kiképzésével. Megyei kollégái egy napon azt a meglepő hírt kapták, hogy Heppes utban van a harctéren. Úgy volt, hogy augusztusig, vagy még tovább is Szegeden teljesít szolgálatot, azonban nem volt túrelme, a harctéren indult. Rövid ideig Felsőmagyarországon volt, majd Przemysibe került, de még mindig a trout mögött. Júniusban azután azt írta, hogy ott harcol ő is a többi öreg népfőlkelő huszárral a lövészárkokban.

Csécsei Nagy Imre huszárezredes, a kinek néhány megkapott szép levelét küldte az Aradi Közlöny, a parancsnoka a kettős népfőlkelő huszároknak. A milyen kitűnő és talpig magyar katona a parancsnok, olyan lelkes, minden veszéllyel szembeálló vitézek a katonái. Böhm-Ermolli tábornok hadsergében emlegetett hősök voltak Csécsei Nagy ezredes népfőlkelő huszárai. Lelői szálva, lövészárkokban verkedtek néhány kitartással, veszélyes

helyzetekben. A férfikor delén levő főjegyző is ott volt közöttük. A harctérről tisztviselő társainak küldött tábori lapjain be is számolt néhány szóval a gyilkos harcokról. Megírta, hogy veszélyes pozícióban harcolnak, de mindannyiszor odaírták levele végére az intést: — Valahogy a feleségemnek el ne mondjátok, ne okozatok neki aggodalmas órákat.

A gyöngéd, figyelmes gondoskodás hiábavaló volt: a most érkezett megmásíthatatlanul tragikus hírt nem lehetett elfikolni Heppes Aladár felesége előtt: az alispán maga is mélyen megrendülve küldte Heppesné Harmath Józsefnéval, az aradi színház nagylehetségű drámai művésznőjével. A lesújtó hír borzasztó hatással volt a művésznőre. Heppesné Harmath Józsefné még tegnap este lépett a Nyári Színházban: a Vörös Kereszt jótékony estjén játszott a Riadó című egyfelvonásosban művészi ereje teljével és alkalmi költeményt adott elő nagy hatással. De már az előadás alatt megmagyarázhatatlanul rossz hangulatról, nyomasztó sejtelmekről tett említést ismerőseinek.

— Talán azért van, mert napok óta nem jött levele Aladártól — mondotta a művésznő.

A megrendült vezetőségől lesújtott művésznő ma a megismélt Vörös Keresztes estén természetesen már nem vett részt. Feleségén kívül kérte — az egyik kadétskolai növendék — és ódésapja Heppes Miklós nyugalmazott kuriai bíró táblai tanácselnök gyászolja a hősi halált halt megyei főszolgabíró. A gyászban őszintén osztozik Arad társadalma és mindenekelőtt a megye tisztikara. Tisztelettel esztendőn át szolgálta hűségesen és kötelességtudóan Arad megyét az elesett másodfőjegyző. Közigazgatási pályáját a megyei árvaszéknél jegyzőként kezdte, majd mint szolgabíró Nagyhalmázyon és Elekén szolgált. Később bekerült a központi tisztikarba és az alispáni hivatalban előbb aljegyző, tb. főjegyző, néhány év óta pedig másodfőjegyzői rangban működött. Mint kitűnő munkatérő, jó kollégát, szimpatikus egyéniséget és derek embert őszintén megemlékezik minden is aarósa.

H I R E K.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

(Táviróda, cenzurálva.)

Bécs. Mikor a király megtudta, hogy a császárvadászok az olasz hadszínterre mennek, kívánságára Schönbrunnba vonultattak. A király zuhogó esőben sorhajárta a katonákat és a tiszteket, majd beszédet mondott. Legbensőbb áldásom — szólott — kíséri önöket új utjukon. Zita főhercegnő karján kis gyermekével tanuja volt a jelenetnek.

Milano. A Corriere jelenti: A pápa békefelhívását a külföldi nunciatúráknak és vatikáni követeknek hivatalos közlés végett megküldötték.

Bécs. Hötzendort Konrad báró kilencven éves edessnyja súlyosan megbetegedett.

Krakó. Varsóban a sebesültek óriási tömegét szállítják keresztül. A pompás Visztula-hidakat valószínűleg felrobantják.

Lugano. Az olasz sajtó Varsó esetleges kiürítését sztratégiai visszavonulásnak mondja. A Corriere megállapítja, hogy Oroszország legyőzése nem sikerült és a központi hatalmak ne gondoljanak arra, hogy Galiciában etsancohatják magukat és csapataikat más trontra dobhatják.

Kopenhága. A varsói lapok a város lakosságának tömeges eltávoztásáról írnak. Varsónak van hosszabb időre élelmiszere. A gyárakat Oroszországba áttelepítették.

London. A Frondjemsfjord nevű 2737 tonnás gőzöst egy német tengeralattjáró elsüllyesztette.

Rotterdam. A Times írja: A törökök nagymennyiségű lőszert kaptak. Erre vall, hogy míg eddig takarékoskodtak a lőszerrrel, most állandóan tüzeinek az ágyukkal.

Athén. A Nea Chimeira jelenti: Az angol kormány megkerte Görögországot, engedje meg, hogy az angolok Szaloniki-ben partra szállíthassanak százötvenezer katonát, hogy azok kitorszirozzák a Dardanelláknál a döntést.

Rotterdam. A osikagói békebarátok konventje szeptember harmadikán összeül. A gyűlésen huszezer delegátus vesz részt.

Börtön

a hadseregszállítók ajándékaért.

(Megvesztegetett szakaszvezető.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, július 31.

A temesvári cs. és kir. hadosztálybíróóság előtt ma egy temesvári 61. gyalogezredbeli szakaszvezető állott, akinek az volt a bűne, hogy a hadseregszállítóktól ajándékokat fogadott el. Janosicz Károly a szakaszvezető neve és a temesvári katonai ágyraktárnál volt alkalmazva.

A tényállás szerint Janosicz Károly múlt évi augusztus havától kezdve egészen ez évi január haváig, mint az ágyraktárhoz beosztott altiszt, azt az üzemet folytatta, hogy csak azoknak a hadseregszállítóknak az anyagát, szállítmányát rakatta le előbb és gyorsabban, akik neki borraalót, ajándékot adtak. Kitént, hogy Janosicz szakaszvezető borraalót kapott a Holzer, Klein Dávid és Dornhelm-féle szállítókakkal kapcsolatosan, de kapott más kisebb szállítóktól is. Összesen 696 koronát tettek ki az ajándékösszegek.

A hadbíróóság ezért ma vont a felelősségre a szakaszvezetőt.

A lefolytatott tárgyalás után a bíróság büntetésnek mondotta ki Janosicz Károlyt abban, hogy visszaéléseket követett, mert ajándékokat fogadott el s ezért a katonai btk. 383. §-a alapján négy hónapi nehéz börtönnre ítélte, hofi két hónappal súlyosbítva. Elveszíti ezenkívül a rangját is. A február hó hatodika óta tartó vizsgálati időszakból két hónapot vett a bíróság kifogásoltnak.

— Halálozások. Özv. Bauda Józsefné szül. Jancsa Gizella július 30-án 62 éves korában elhunyt. Temetése augusztus hó 1-én délelőtt 11 órakor lesz a felső temető halottas házából.

Mint Bécsből jelentik, R. Hirsch Nelly, a kiváló magyar festőművész és illusztrátor, dr. Radó Samuelnak, a Magyar Távirati Iroda főszerkesztőjének felesége, ott negyvennégy éves korában meghalt. Gyulai Pál költeményeinek ubiláris kiadásához 6 készítette az illusztrációkat és 6 rajzolt képet Kiss József verseinek díszkiadásához is. Halála érzékeny veszteség a magyar képzőművészetre. Temetése Budapesten lesz. Az elhunyt sógora volt Seidner Miklós műépítész.

— Hírek Przemyslben elfogott aradiaktól. Przemysl hős védelmezői között a gyulai 2. honvédgyalozezredben igen sok aradi szolgált, akikről a vár orosz kézre jutása után nem hallottak többé hirt hozzátartozóik. Az elfogott przemysli tisztokról megjelent már az orosz Vörös Kereszt által hozzánk juttatott névsor, azonban a fogságba kerül altisztekről és legénységről hivatalosan a mai napig sem jelent meg kimutatás és maguktól a foglyoktól sem jöttek hírek. Most azután életjelt tudnak adni magukról a przemysli honvédek. Ma Aradon több helyre is érkezett a hosszú hónapok óta haligató katona családtagoktól híradás. Téger József mozdonyvezető az ismert aradi birkozóbajnok, aki még a mozgósítás elején a posta és távirtdaszredhez vonult be. A második ostrom előtt Przemyslbe került és ott az oroszok fogságába esett. Hat hónap óta nem adott életjelt, míg ma végre megírta, hogy az oroszok Bernaubába szállították, ahol most egy nagy gyárban foglalkoztatják. Azt írja, hogy egészséges és nincs semmi baja. — Ugyancsak ma jött híradás — a múlt év decembere óta először — Szirmay Béta 2. honvédgyalozezredbeli számvivőaktisztól. Szirmay megírja édesanyjának özv. Szirmay Sándornának, hogy Turkesztánban Szamarkand városban hadifogoly, egészséges és jó dolga van, csak a honvágy gyöttri.

— A Zelenski gróf féle fakeskedés. „A háborus évben megszűnt aradi cégek” című mai oikkünkben nyomdabíró következtében az jelent meg, hogy Zelenski Róbert gróf fakeskedését beszüntette. Mint az az 1914. évben megszűnt ipari cégek jegyzékéből kitűnt, Zelenski Róbert gróf aradi lisztakeskedése szűnt meg, a fakeskedés azonban továbbra is fennáll.

— Az aradi Vörös Kereszt Egyesület javára jótékonyesü hangversenyt rendez augusztus 7-én szombaton este a Városi kávéházban a 35-ik gyalogezred közkedvelt zenekara. Zellner Sándor, a zenekar kiváló karnagya mint eddig, ezuttal is a zeneirodalom színe-javából állított össze gazdag műsort és ez a műsor valóban gyönyörű művészetet fog nyújtani Arad város zeneértő közönségének. A katonazenekarnak ez lesz immár a negyedik jótékonyesü hangversenye és reméljük, hogy a nemes cél érdekében buzgolkodó zenekar ezuttal sem fog eredménytelenül fáradozni. A hangverseny kezdete este fél 9 órakor lesz személyenként 1 korona belépti díj mellett.

— Holzer Ede vagyona — zár alatt. A temesvári hadseregszállítások körüli visszaélések miatt legutóbb letartóztatott Holzer Ede összes ingó vagyonára, követeléseire stb. a temesvári kir. ügyészség elrendelte a büntügyi zárlatot, amelyet két nap előtt foganatosított is az államrendőrség míg akkor itt tartózkodó expanurája. A zárlatot a Holzerrel szemben esetleg megítélendő kártérítési igény biztosítása végett kellett elrendelni, illetve foganatosítani. Holzer igen tekintélyes vagyon felett rendelkezik, de a megítélendő kártérítés — a visszaélések tömeges voltára való tekintettel — szintén tekintélyes összegű lesz. A büntügyi zárlatot Holzer lakásán és egyéb helyeken foganatosították, ahol a szalonnakereskedőnek vagyonát felkutatták.

— Akinek holt híret költötték. A következő tábori levelezőlapot kaptuk: Északi harc-tér, 1915. július 23. Mélyen Tisztelt Szerkesztőség! Nagyon kérem alanti soraimnak b. lapjában helyt adni sziveskedjék. Ma kaptam hazulról értesítést, mely szerint Aradon híre van, hogy a harc-téren elestem. Soraim azonban bi-

zonították, hogy élek, semmi bajom, s teljesítem a harca iránti kötelességemet továbbra is. Ezuton kérem tehát a nagyközönséget s igen tisztelt vezetőmet, hogy üzletemet bizalmukkal ezután pártfogolni sziveskedjenek. Tisztelettel Iványi Menyhért férfidivat- és cipőkereskedő. (Forray-utca.)

— Börtön meggyógyult katonák szabadságának meghosszabbításáért. A Budapesti Tudósító jelenti: A büntetőtörvényszék Paller Miksát négy évi börtönnre ítélte azért, mert pénzzel rábírt egy katonatisztet és több altisztet, hogy meggyógyult katonák szabadságát hosszabbítsák meg. Barna Adolfot, aki Palleret összehozta egy főhadnaggyal, aki ily módon akart pénzért szabadságot szerezni, négy havi fogházra ítélték. A katonai egyének hadbíróóság előtt felelnek.

— Az elrejtett fegyver. Weisz Lipót szintén lakos tanyáján eséplés közben Argvelán Simon fűtő a gépész ládájában egy elrejtett puskára bukkant. A fűtő felvette a fegyvert, megnézegette és az épen raggelíhez ülő munkásoknak is mutatta és közben felhuzván a ravaszt, a puskát elsült és két munkást, a 17 éves Vidikán Pétert és a 18 éves Rezsilla Avramot taláta. Az első halálosan, az utóbbi nyakán, arcán és karján könnyebben megsérült. A sérülteket Patkós Gábor dr. járási orvos részcsitette orvosi segítségben, az elsőnél a gyógyulás legkisebb kiátása nélkül. A gépész ellen a csendőrség gondatlanság és tiltott fegyvertartás miatt megindította a nyomozást.

— Személyi változások a minoritarendben. Lakatos Ottó dr. tartományi főnök a minoritarendben az 1915—16 iki iskolai évre a következő személyi változásokat rendelte el: A marosvásárhelyi teológiai főiskola igazgatója Pásziny Bonaventura dr., volt római apostoli magyar gyónatató, lett. Ugyanott teológiai tanárokká neveztettek ki Palotás Gellért ujoncmester és Balogh Endre dr. Házfőnökök lettek: Asbóth Viktor dr. Kézdivásárhelyen és Szikra Lénárd Szegeden. Májig Berárd kézdivásárhelyi adminisztrátorrá, Vizolyi Alajos, Heizer Szilárd és Csáky Özséb gödöllői, Schmiéd Szaniszló nyirbátori főgimnáziumi tanárokká neveztettek ki. A hitoktatói és segédlelkési karban: Somogyi Gusztáv Szegedről Lugosra, Koppán Miklós Marosvásárhelyről Aradra, Krausz Leó Aradról Egerbe, Csontha Gáspár Aradról Lugosra, Szmodics Károly Aradról Kolozsvárra, Kocska Imre Aradra, Kertész Odón Miskolcra Aradra helyeztettek át. Kiss Jácint a miskolci konviktus másodfőügyelője lett.

— A hősi halott levelet ír. A harc-térről eddig csak élő emberek küldték levelet hozzátartozóiknak, rokonaiknak, barátainak, de ezután, úgy látszik, a halottak is levelezni fognak. Erről tesz bizonyosságot a következő, egy vidéki lapból átvett közlemény.

„Lapunk egy barátja az alábbi levelet kapta X. Y. hősi halottól: Kedves Barátom! A háboruban az ember élete bizonytalan, míg békében sosem lehet tudni, mikor csap belé a ménkő, itt még nagyobbak az esélyek, mert srappell, gránát stb. versenyeznek ezen a téren. Érzem, hogy meghalok már látom a golyót, amelyik belém repül és sejtem hogy ez az utolsó levelem hozzád. Isten veled, szívből üdvözlő halott barátod: Z.”

— Halálraitelt katonaszökevény. Bécsből jelentik: A hadbíróóság tegnap tárgyalta Schlögel Lipót 29 éves gyalogoskatona ügyét, aki három ízben való dezertálás, csalás és rablás vádjával állt a bíróság elé. Előbbi szökése miatt már két, illetve egy évi börtönbüntetést szenvedett. A múlt év áprilisában szökött magutoljára, amiért július 9-én tartóztaták le. Az orvosi vizitálatt, augusztus 3-án ismét megszökött, azonban szeptember 25-én megint kézre került. A katonai ügyész halálos ítéletet javasolt és a hadbíróóság Schlögelt golyó általi halálra ítélte. Schlögel háptárállásban vette tudomásul a halálos ítéletet. A bíróság titkos ülésen, az ügyész bevonásával, a kegyelem kérdésében tárgyal.

— Letartóztatott szocialista agitátor. Berinből jelentik. A Vorwärts jelenti, hogy Zetkin Klára ismert stutgarti szocialista agitátorát letartóztatták. A letartóztatás oka valószínűleg az, hogy Zetkin Klára a berni nőkonferencia határozatát terjesztette.

— Eljegyzés. Balogh János az Első Magyar Biztosító Társaság tisztviselője eljegyezte Jámnitzky Gizike urleányt Ujaradról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég kitűnő könyvkezelésű és viszonyos borsajtóra, valamint legújabb rovátkolt alumínium kuphengerű szögőgépre, felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített Kossuth és Hegyalja borsajtók, melyeknél a régi világ fából készített prése zseniálisan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtók felső része acél, alsó része faszervezet. Ennélfogva a must sehol sem érintkezik vasrészekkel, hanem csak fával, ami a must szinét, ízét, zamátját nem befolyásolja. A törkölyt nem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági, az 1906. évi nagyváradi, az 1907. évi pécsi országos kiállításán, az 1914. évi budapesti nemzetközi borszagazdasági kiállításán a cég borsajtói első díjjal, aranyéremmel s díszoklevéllel lettek kitüntetve. A cég ingyenes úrjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi.

— Köszönetnyilvánítás. Néhaj dr. Rosenberg Sándorné ravatalára szánt koszorú-megváltásért Leopold Zsigmond és neje 20 korona és Szabó Albert és neje 20 koronát adományoztak az izr. négyzet részére, mely kegyeletos adományért köszönetet mond az elnökség.

— Engel kereskedelmi szaktanfolyamában augusztus elején új tanfolyam veszi kezdetét hölgyek részére. Mérsékelt tandíj. Díjtalan állásbiztosítás. Lázár Vilmos u. 2. (Földes-palota mellett). 2758

— Gyermekkoszók legnagyobb választékban Fischer áruházában a Szabadság-téren. Összealkotó nyári sport-koszi már 16 koronától, ülső és álló patenti gyermekszék 14 koronától. Kérem a csejre figyelni. Fischer áruház a Szabadság-téren. 227

— Százezer szálmassák van raktáron Győrött a Singer Mór W. özv. és Fia cégnél. A cég erre vonatkozó mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk az olvasóink figyelmét.

— Előnyös cipő kiadás. Temesvári üzletem felosztása miatt az összes onnan átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron becsajtom áruba. Weinberger János cipőáruház, Arad, Andrassy-tér 20.

— Az ismét megnyitott tábori postához való 35 dekás dobozok Kerpelnél. Viszonteladónak nagy árcedvény. 193

— Hadisegélyző bélyegek százát két koronájával veszi Kerpel könyvkereskedése. Ugyisittén veszi egész bélyeggyűjteményeket és könyvtárakat is. 193

— A papir, mint fűtőanyag. A fa és szén árák éles megdrágulása mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet tölteni a tüzelőanyag szükségletet gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítségre van e kérdés megoldásában az a körülmény, hogy a selejtes, hulladék-újra és egyéb papírokat jól lehet használni tüzelő anyag. Egy napig a papírokat vízben áztatjuk, aztán gombócformára összenyomjuk és megszáritjuk. A szárítás után ez a papíryanag éppen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papírgombócok nem égnék lánggal, hanem, mint a szén isznak. A drága tüzelőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladék-papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— Az „Aradi Közlöny” egyes példányait Budapesten kaphatók Breuer Nővérek dohánytözséjében VI., Teréz-körut 54.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Doák Ferenc-utca 8. Ugyanítt kapható az Aradi Közlöny.

Beszélgetés

egy orosz fogollyal.

Az „ellenség.”

*

Megengedték neki, hogy kijárhat a kórházból. Körüljárta a faluban, kíváncsian szaladnak utána a parasztszerekek, uri gyerekek egyaránt. Közben eltárad. Sápadt, vértelen arcán verejték gyöngyözik és ahogy háznak előtt meglátta a padot, engedelmet kért, hogy oda leülhessen.

Hogy került ép ő egyedül ebbe a faluba? — kérdeztem tőle. Elmondta, hogy innen nem messze ezer fogoly dolgozik a földeken. Ő nem bírta tovább a munkát. A kezén sebesült meg és olyan gyöngye, erőtlén a karja, hogy teljesen kidül, ha valami dologhoz lát.

Elismerő hangon nyilatkozott, hogy milyen belátással van a magyar. Ahogy panaszkodni kezdett gyöngyöszegéről, azonnal kocsi utatiték és idehozták a kórházba. El van ragadtatva attól a bánásmódtól, melyben itt részesül.

Uriasszonyok, parasztasszonyok tömegével látogatnak el hozzá, de egyik se üres kézzel, büszkén mutat kabátja zsebébe, melyből csak úgy duzzad ki a cigaretta, szivar. Minden zsebe tele van vagy cukorral, vagy más csamegével. Áldólag összeszezi kezét és úgy mondja, hogy az isten áldása legyen ezen a jó népen.

Mellette ültem a padon. Megfigyeltem az arcvonásait, szemének kifejezését. Bánatos árnyalat borította el arcát és olyan fájdalmasan szemoru lett egyszerre a tekintete. Hangos sóhaj röppen el ajkáról és egész önkéntelenül kitorrt belőle egy „Ah Gott!”

Aztán beszélt tovább. Elmondta, hogy egy szép fiatal felesége és egy kis fia van. Őt hónapos volt, mikor ott hagyta. Varsó körül laknak. Ki tudja hol vannak, merre járnak. Ki tudja élnek-e? Kileveveanyolcszor irt haza, amióta fogoly, de felőrtük semmi hír. Azt se tudja megkapták-e az ő irásait. Aztán az édesanyjáról beszélt. Egyetlen fia az anyjának. Azt a falut tönkretették az oroszok, ahol az édesanyja lakik. Ki tudja mi van az anyjával, él-e?

A színtelen arc, vészna orosz-fogoly most kivette zsebkendőjét és könyveket törült ki szeméből.

— Szívesen itt maradnék még sokáig, csak tudnám mi van a családommal? Milyen lehet a kis fiam? Legalább a fényképét láthatnám!

Mindnagyobb csoportosulás támadt körülöttünk. Egyszerre egy 6-7 évesnek látszó fiúcska lép előm és leintő szemrehányó hangon szól hozzám:

— Hát a néni egy ellenséggel beszél?

Ránézek a csej emberre. Vajjon mit felel nekik? Vajjon megérttettem vele, hogy ez a vértelen arc. bus tekintetű férfi már nem „ellenség”, csak ember, épp oly érző ember, mint mi vagyunk.

Nem is kell felennem. Megelőzött egy tíz éves kis leány, aki megilletődött hangon szót a kis fiúhoz:

— Nem szabad ám rossz szívűnek lenni ehhez a bácsihoz. Bánt ez bennünket? Nézd milyen csendes. Ne félj, nem fog megölni. Csak a harotéren öldösk egymást, mert parancsolják nekik. Ha nem parancsolnak, nem bántanák egymást. Aztán gondold el, a te papád is még fogságba kerülhet. Az én apuskám bizony már fogoly. Szegény papám. Istenkém csak ő

vele is olyan szépen bánának ott Oroszországban, mint mi bánunk itt ezzel a bácsival ...

A kis leány odalépett a fogoly elé és vigasztalva mondta:

— Ne féljen. Nem bántja itt magát senki. Mi nem haragszunk magára. Hisz maga nem tehet arról, hogy háboru van. Épp úgy mint az én papám sem tehet róla. Nem igaz?

A fogolynak németül meg kellett magyarul e szavak értelmét, mert a kis leány magyarul beszélt hozzá.

A körülálló szánakozva néztek a becsgett aszu fogolyra, mindegyiknek volt hozzá egy jó szava. Talán e percben mindegyik arra gondolt, hogy milyen jól is esik a miénknek is, ha ott a messze idegenben, mindenkitől elhagyatva egy-egy gyöngéd tekintetben van részük ...

Lia.

EGYESÜLETI ÉLET

(*) Az „Aradvidéki Méhészegyesület” tagjait az augusztus hó 1-én, vasárnap délután 3 órakor az Újtelepi közs. elemi fiúiskolában tartandó szakelődásra tisztelettel megbírom. — Cziráky Márton, egyesületi elnök.

(*) Az Aradi Turista Egyesület augusztus hó 8-án, vasárnap különvonattal kirándulást rendez a kis fekvésű Menyháza ferdőba. Jelenkezni lehet augusztus hó 4-ig az egyesületi irodában (Kulturpalota, földszint, bejárás a Marosparti díszlepesőnél), továbbá Kerpel Izsó és Bloch H. cégnél (Andrassy-tér) kitétt íven. Részvételi-díj (vasut és ebéd kötséggel) felnőtteknek 7 korona, gyermekeknek 10 éves korig 6 korona. Ebéd nélkül 4 és gyermekeknek 3 korona. Szabadidegyvel bírók jegyeit az egyesület igazgatósága érvényesíti a különvonatra. A külön vonat (Acsev.) reggel fél hat órakor indul.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Siklói előfizető. Tetsék az illetékes hadkiegészítő parancsnokságnál jelentkezni, ahol megadják a felvilágosítást, hogy kérése meg tejesíthető-e. Más mód — mint a viasga letévese — nincs.

Hadbavonultak gyermekei. Ha kedden, csütörtökön, vagy vasárnap délután 4-6 óra közti felkeresi az aradi Nepirodát (Tabajdi utca, kereskedők köre) bizonytal tudnak ajánlani megfelelő gyermeket.

Gyi. Novellának rövidlekeztetű, harotéri leírásnak pedig nagyon is kis epizód. Talán mást.

B. Athanász. Minden hazafias lelkesedés és hadi humor kevés ahhoz, hogy csak egy parányi új ötletet hozzon abba az unos-untig ismételt és szaszor megirt „műsorba, amelyet a harcban levő katonák híven megküldtek delről, északról, szerb harotérről, olaszról, oroszról. Ez is csak újabb változata az ismert harotéri mulatégról szerkesztett meghívónak.

302-ösök. Majd inkább csak prózában írjak meg (ha hirt kapnak róla, amit szívesen veszünk), hogy miként mennek mindig csak előre és szerzik a dicsőséget a magyar névnek. Így szebb is lesz, hasznosabb is.

E. L. A hadsereg hivatalos nyelve német, amiről béke idején elég vita folyt a parlamentben, de változást nem hozott a sok szánoklat sem. Ezért járhatja a kórházakon is előbb német, aztán pedig magyar nyelven a felírást. Ausztriában pedig azért nincs magyar felírás másodsorban sem, mert Ausztriában nem magyar az ország nyelve. Nem most van ideje az ilyen „tűszurások” emlegetésének. Amikor összehogott ellenségeink gránát záporral, millió szuronnal és gyilkos golyóval törnek reánk, ki ér rá ilyenkor a tűszurásokat figyelni?!

Aradi polgár. Panaszja egyik részét eljuttatuk a megfelelő helyre.

Gyermekek táplálása. Ha valami közvetlen aktualitást találtunk volna benne: szívesen közzétük volna, mint az eddig kültéteket.

VÁROS ÉS MEGYE

Városi szállítás. A városi iparosok tanácsa tanácsadó bizottságára ma megtartott értekezésem a tanácsosok három ajánlat érkezett. Klein Mór és Fia cég a kikiáltási árra 10 százalék ráfizetést, Kerpel Izsó 15 százalék engedményt, Weisz Leó a tanácsosoknál 20 százalék, a tankönyveknél 10 százalék engedményt ajánl. A tanács az utóbbit bízza meg a szállítással.

Megszünteti a város a vízdíjátalányt. A tanács elvb. n már elhatározta, hogy többé vízdíjátalányt senkinek sem engedélyez, hanem mindenüvé vízórákat állíttat be. Kérdést intézett a tisztii ügyészséghez, vajjon az általános szerződés azonnal megszüntethető-e? Az ügyészség véleménye az, hogy igen. Utasította a tanács Zádor Imrét, a gépüzemek igazgatóját, hogy a szerződéseket azonnal bontsa fel és vízmérőórákat alkalmazzon.

NYÁRI SZINHÁZ.

Vasárnap, 1915. augusztus 1-én:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárrakkal:

Iglói diákok.

Daljátok.

Este 8 órakor rendez helyárrakkal:

Drótostát.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Mattoni féle
Diashübler

kipróbált óvintézkedés.

1281

* Az ezen rovat alatt közöltéket nem vállalunk felelősséget.

„Sofronyai turkesztán”

cukordinnye termelésemet a háboru okozta munkáshány miatt a minimumra leszállítottam. Ennekfogva ez idén turkesztán dínyéim egyedül és kizárólagos elárastója:

Dürr Gusztáv

fűszer- és csemegekereskedő cég
József főherceg-ut 2. szám.

Megrendeléseket kizárólag fenti cég intézi el.

A sofronyai dínyetelep rendelést nem fogad el.

Purgly Lászlóné.

2716

APOLLO
SZINHÁZ.

Augusztus hó 1-én és 2-án,
vasárnap és hétfőn

Háborus aktualitás.

Ó
te drága hazám

megkapó dráma a kárpátok véres
küzdelméből merítve 3 felvonásban.

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az elő-
adások 3, 1/5, 6, 1/8 és 9 órakor, hétköz-
napokon 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

1281

Következő

ujdonságok
érkeztek.

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsonkönyvtárába:

Sebők Imre: A Szaharában, Méray Horváth Károly: Amerika császára, gény, Br. Váradi Balogh György: Ahol az ágyu szól, Siskra: Ez az, Haggard Rider: Ayesha visszatér, László Miklós: Fronton, Kálnoki Isidor: Háborus tréfák, Landauer Béla: A nagy esziendő, Herceg: Sarajevótól Lodzsig, Lovik Károly: Egy elkésett lovag, Malonyay: A virtus, Somaházy: Egy kém története, Móricz Zsigmond: Mese a zöld fűvön, Barabás Arthur: Kis mesék a csügdőknek, Karinty Frigyes: Beszéljünk másról, Bródy Sándor: H. Fehérkönyv, Ambrus Zoltán: A lopart gyilkosság, Koch: Az anyajegy, Knut Linke szerkesztő, Heyking: Csun, Zemplényiné: A leghatalmasabb érzés, Zbóray: A megváltó szerelem, Hevesi: A becsület, Czobel: A két aranyhajszál, Hervieu: Az idegen, Garai: Dr. Molitorisz rögeszméje, Butti: A boldogságot

Németben: Dürr Max: Die Geschichte von Herr Steinhauzers Uhr, Holländer Félix: Sturmwind im Westen, Bajor Johann: Ein Mann des Volkes, Michel Robert: Die Häuser an der Dammija, Jordan W. Die Sebalds, Birbaum Ottó Julius: Di Haare der heiligen Fraigilla, Diere Marie: Das alizu gute Herz, Adam Kurt: Der Schatten, Jordan W. Die Sebalds, Boy Ed Ida: Ein Augenblick im Paradies, Richard Voss: Mit Weinkub im Haar, Vollquartz Ingeborg: Petenzen und ihre Schwestern, Dahl: Der Zuchtmeister, Ballstrom: Weisse Tauben, Eden: Graf Alexis Bodiskov, Glyn: Drei Wochen, Harder: Thönerne Füsse, Rachel: Bald bereit, Die heilige Rita, Werder: Im Inselmeer, Aage Madefung Die Gezeichneten, Zobeltitz: Aus tiefem Schacht, Rasmussen: Was Frauen wollen, Schubin: Die Flucht nach Amerika, Hartwig: Haus Bikenbach, Zobeltitz: Der Herr im Hause, Werder: Die Meistergeige, Harder: Erbände Schumacher: Kaiserin Eugenie: Sessiger: Peter Voss der Millionendieb, Schrokauer: Die siebente Grossmacht, Gontard: Seelenverkäufer.

Kölcsondíj: havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fi-
zelve 10 fillér.

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsontárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek

Zenekölcsontári díj havi 2 korona,
vagy füzetenként 20 fillér.

Legújabbak: Dr. Kacsóh: Piros élet — fe-
hér álom! Leitner P.: Berugtam én ret-
tentően, Leitner P.: Mindig csak várlak, H
Klee: Honvédhuszár, Hetényi Heideberg: Má-
jusi estén, Walzer, Straus: Rund um die Liebe
Walzer, Heideberg Albert: Rönél óh Röné
Hartzka: Eu vagyok a Tefekasné, Strauss
Die schöne Unbekannte (A bájos ismeretlen)
Martillon: Ott ahol a Dayesztér vize sug.

Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű- és papír-
kereskedése Aradon.

188

Kórházak, fogolytáborok, fogoly-
aratok és munkások részére ::

szalmazsák, fejtákos, lepedő, törülköző, zsebkendő, vászon-
öltöny, gyékénypapucsok, takarók, pokrócok, korlátlan
mennyiségben rendkívül olcsó árak mellett kapható

2716

Singer Mór W. özv. és Fia

kender- és jutaárak, linoleum gyári rektára. Perzsa szőnyegek közvetlen behozatala Győr:
Dr. Kovács Pál-utca (Tejfeles-utca) 1. sz. — Sürgönyeim: Jutesinger Győr.

Kereskedőknek, szövetkezeteknek, ismételőknak igen alkalmas és ajánlatos.

KÉRIÓ
 Ingyen és bérmentve órákról, arany- és ezüsterőkről, hangszerekről, fegyverekről stb. 4000 képet tartalmazó tárljegyzéket.
 Első órágyár. Konrad János os. 44 k. údv. szállító. Brdx 1100. 82. (Ösöhörst.)
 Nikel horgony-óra K 3.50, jobb K. 4.20, O-azüst fém-rem. óra K 4.80, arany horgonyúttal K 5.—, háború-émlék-óra K 5.50, rádió-zeobóra K 8.50, ébresztővel K 24.50, nikel-ébresztő K 2.90, fali-óra K 3.40. 3 évi jótállás. — Szétkötés után vétel. Kockázat nincs! Kicsérölés megegyedve vagy pénz vissza.

Garai Károly,

vas- és rézbutor készítő
ARADON,
 Asztalos Sándor-utca 1-5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocka-üléseket, gyermekágy és gyermek-kocsiakat, réz-kamionokat, mosdó-asztalokat felszerelve, össze-csukható ágyakat és matraccokat. Szállodal és kórházak, kórház és intézetek beszerzését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök. 301

Áblakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rakfára, valamint valódi tára.

Gyermekkecsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

meriberg, díszmű- és játéktáru üzletében 1581
Arad, Szabadság-tér 21.

ZSIR

prima, egészséges ídel.

Szalonna

napi árban kapható

Kalmár Endréné

Arad, Asztalos Sándor- és Chorin-utca sarok. 2589

330. Telefon szám 670.

1915. ÉV. XIV. A. 167. szám.
 7-1915. Biz. szám.

Hirdetmény.

Kísératos község telekkönyvi hatáteleinek szerkesztésére kirendelt bizottság közhírré teszi, hogy az 1886: XXIX., 1889: XXXVIII., és az 1891: XVI. törvényeikkelben előírt helyszíni eljárás végett és pedig egyelőre csupán az azonosító 1915. augusztus 23. napján az azonosítás befejezte után pedig a bizottság a községben megjelenend Elnélfogva felszólíttatnak.

1. mindazok a kik a tjkönyvben előforduló bejegyzésre nézve okadott előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt, a kitűzött határon megkezdődendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog tkvi. bekebelezését a kitűzött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kiegészítik, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránt kérelmeik előterjesztése végett a bizottság előtt, jelenjenek meg ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek az átírásra az 1886: XXIX. t.-cz. 15-18. és az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5., 6., 7. és 9. §-al értelmében szükséges adalokat megszeresni iparkodjanak, és azokkal igényelket a küldött bizottság előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékengedés kedvezményétől is elesnek.

3. azok, a kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törlesztési engedély nyilvánítsa véget a küldött bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség-kedvezményétől elesnek.

Battonya, 1915. július 23-án.

Betétszerkesztő bizottság:
 Dávid Samu
 kir. betétszerkesztő bíró.
 Leszich Gyula
 kir. betétszerkesztő tkvvezető. 2722

Legfinomabb

Petrolenn

Ar. 56 fillér.

Braun N. A.

festékraktárban
Arad, Boros Beni-tér 7.

Fritz Schulz jun Ges. m. b. H. Aussig a. E.

 megöli a molyokat.

Csak rövid ideig!
SCHMIDT
GIRKUSZ
 (Vilmos császár-uton (volt Béla-tér.)

Ma vasárnap, augusztus hó 1-én
2 ünnepi disz-előadás

Délután 4 órakor és este fél 9 órakor
 Katonák és gyermekek — kivéve a páholy- és zártszók első sorát — a helyárak felét fizetik.
SCHMIDT igazgató vadállat csoportjával, egybeköve serpentin táncsal az oroszlanoktrechen.
 Az előadás kedvezőtlen idő esetén is meg lesz tartva. 2741
 Jegyek előre válthatók Welsz Leó könyvkereskedésében (Minorita-palota.)

Bérbeadatik
 Méltóságos báró Bohus Lajos ur bérpalotájában: egy modern berendezésű, tágas
 négyszobás lakás,
 több üzlethelyiség,
 központi fűtéssel!
 Értekezhetni alólírott házgondnokkal:
Bódy Bódog.

Eredeti Mayfarth-féle
 törvényileg védett
„HERKULES“
 bor- és gyümölcs sajtók.
 Elsőrendű gyártmány
 Viznyomásu bor- és gyümölcs-sajtók.
 Felül nem mult!
 Szőlő- és gyümölcs-őrők szűretelő berendezések
MAYFARTH PH. és TSA
 gazdasági gépgyár
 Bécs (Wien) II. Taborstrasse 71.
 Árjegyzékek ingyen. Képviseleők kerestetnek.
 Kétféle gyártás, sajtók és borászati készülékek számára. 2525

1915. El. XIV. A. 168. szám.
4-1915. sz.

Hirdetmény.

A battonyai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság 1915. évi július hó 26-án 3641. sz. a. kelt végzésével kiküldött bizottság erennel közhírré teszi, hogy Mészáros-kövesházai pusztára vonatkozólag az 1886: XXIX., 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. tcikkek értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamatba tértetvén, a nevezett körzékben a helyszíni eljárás és pedig az 1891: XVI. t.c. 9. §-a értelmében első sorban az azonosítás 1915. évi augusztus hó 18-án és ennek befejezésével a további bizottsági eljárás jog kezdődni.

Ennélfogva felszólítanak:

1. mindazok, akik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt a kitűzött határidőn megkezdődendő eljárás alatt jelenjenek meg, és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezését a kitűzött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézett szabályszerű beadvány útján kísérik elő, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti kérelmek előterjesztése végett a bizottság előtt jelenjenek meg, ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átírára az 1889. XXIX. t.c. 15-18. §-ai és az 1889. XXXVIII. t.c. 5, 6, 7. és 9. §-ai

értelmében szükséges adatokat megszerzeni parkodjanak és azokkal igényüket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékengedési kedvezménytől is elesnek; és

3. azok, akiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonat-

kozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, ugyasintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Dávid Samu.
kir. betétszerkesztő bíró.

Kemény Mihály.

2721 betétszerkesztő telekkönyvvezető.

Kékkő

AUSSIGI

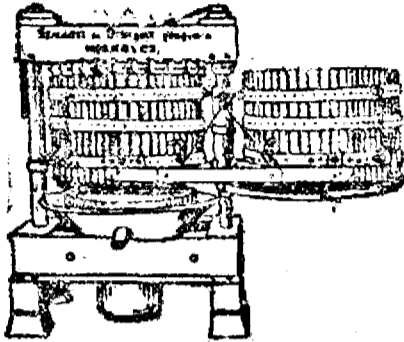
nagy mennyiségben
K 350-ért kapható

Färber Lajos

cégnél.

2418

1902-ik országos kiállítás. Eger: I. díj, díszoklevél és aranyérem.

Borsajtók.

Legújabb rendszerű könyök szerkezetű „Kossuth”, „Hegyalja”, „Mabile” és „Acél-orsós” a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus kétfős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez, Sajtóink főelőnye: A must seholsem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfejlesztés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

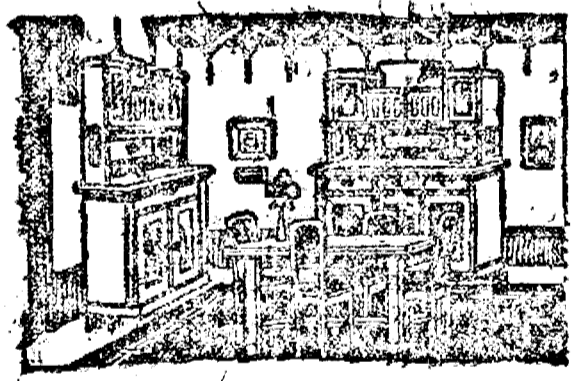
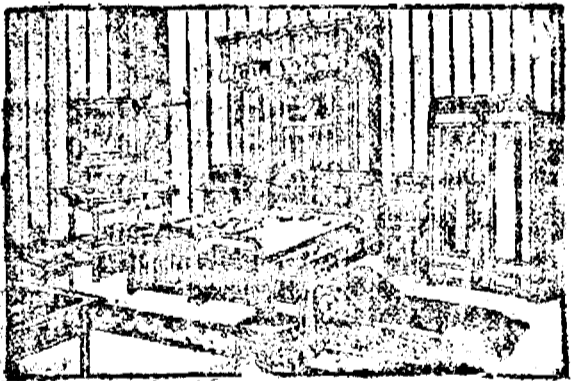
Szőlőszűzők és boglyozók. Legújabb alumínium kuphengerű szőlőszűző gépek.

Arjegyzők ingyen.

Arjegyzők ingyen.

Szilágyi és Diskant gépgyára Miskolcon.

1902-ik országos gazdasági kiállítás. Pozsony: I. díj, aranyérem.

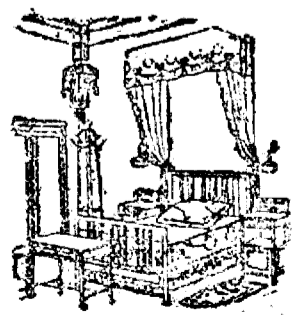
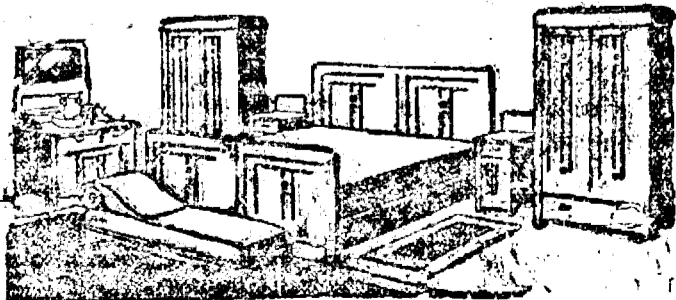
GARAI KÁROLY

BUTORKERESKEDŐ

TÖRVÉNYSZÉKILEG BEJEGYZETT CÉG
ARAD, ASZTALOS SÁNDOR-U. 1. és 5.

1951

TELEFON 773.

Apró hirdetések.**VÉTEL ÉS ELADÁS.****Eladó**

egy finom fekete pianino. Megtekinthető Wesselényi-utca 28. sz., d. u. 2-5-ig. 2759

Ebédő, háló- és

konyhaberendezés eladó Kapa-utca 46. sz. 2749

Szülőprések és szuók

különböző nagyságban olcsón beszerezhetőek Ópálosi hitelszövetkezethél, Ópálos (Aradmegye.) 2717

Külön szalámi

félszáraz, 5 kilós postacsomagokban, kilonként 5 K 20 fillérért szállít utánvét mellett Friedmann Hermann szalámigyár, Szatmár. 2742

Ebédő, hálószoba,

szalongoberendezés, nagy tükrök, gázlámpák, jutányos áron eladók. Bővebbet Batthyány-utca 32., I. emelet. 2748

Náder Gyula és Fia

késműves és villanszerelési üzlete Weltzer János-u. 11. Mindennemű javítások és felszerelések, hajnyíró-gépek és borotvák készítése legpontosabban eszközöltetnek. 148

250 q. I. sziki gyepszén

eladó Arad határában. Szénaprés keresztek bérbe. Niederhanser Gyula, Arad. Postafiók 168. 2678

Egy fényezett,

nagyon keveset használt könnyű hintó. 1 esetleg 2 lóra, olcsón eladó. Ujnikelaka, Fő-ut 19. 2685

Eladó

1918. évi 45 Hl. apateleki mokragegyi bor özv. Petrovszki Károlynénál, Magyar-u. 9. 2720

Ellenőrző pénztárakat

és írógépeket jóállás mellett javít Schmolzer és Bodnár műszerészek. Perényi-utca 6. Telefon 838. Ugyanott elsőrendű üzemkellékek raktáron. 2767

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

INGATLAN.**Bérbe adó**

21 hold szántóföld hozzátartozó tanyával. Bővebbet Rohács Mihályné Arad-Gáj Krivábóra dülő, új tanya. 2725

Eladó

Fácán-utca 6. számú sarokház minden elfogadható árban és egy jól berendezett lakatos műhely, esetleg a szerszámok külön-külön is eladtnak. Ertekezhetni ugyanott. 2740

Bérbeadó

5 hold szántóföld. Bővebbet Kiss Ernő-u. 12. 2684

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2055

ÜZLETEK.**Egy jömeneteli**

iparvállalat gépekkel felszerelve, nagy munkakörrel, a befektetett tőkét egy év alatt ki lehet keresni, boldogság miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2788

Egy jóforgalmu

fűszer- és vasüzlet és italmérés egy vidéki nagyközségben halál eset miatt szennel bérbeadó. Cím a kiadóhivatalban. 2708

Andrássy-tér 8.

számu házban egy kisebb üzletelhelyiség — különösen dohánytörsdének alkalmas — azonnaira kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám. 2708

KÜLÖNFÉLE.**Fekete retticul**

veszett el a marosparton. Kéretik a megtaláló, jutalom ellenében Klein Könyvkereskedésében átadni. 2747

Ki érdeklődik

Spiritizmus, kényszerült álmok, hypnotizmus és minden létező titkok és csodák iránt, forduljon Stampil Gusztávhoz Mikes Kelen-utca 24. Aradon. 2787

Raktárhelyiség

világos és száraz, kiadó a Messenger Boy vállalatnál Deák F.-u. 8. Telefon 816. 2754

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

A drága oltromot

teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1—2 evőkanálnyi egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kltó ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kiloja 2.40. Földes K. gyógyszerár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszerára Batthyány-utca. 12

Urilányok részére

fehérenemű himzés, varrás és szabászati 2730

tanfolyam nyílik

augusztus hó 25-én.

Bővebb felvilágosítással szolgál özv. Szalkai Arminné, Weitzer János-utca 13. sz. himző- és fehérenemű üzlete.

Ia. dísznó zsír, szalonna, csabai szalámi, tarhonya

2269 kapható

Garai Károlynál

Asztalos Sándor-utca 5. sz. alatt.

Költözők**figyelmébe!**

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József

villanszerelési vállalata Arad, Salac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy 1915. augusztus 1-én a Báró Nopcsáné urnő tulajdonát képező

Szülő-vendéglőt

a kerthelyiséggel együtt

átvettem

Ujaradon, Rakóczi-ut 25.

Uradalmi bikasör és bor mérés. — Jó konyha.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Gidófalvi József, szakács. 2729

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad 693

Losonczy Lajos

órás és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 964.

Legjobb fogviz

több nemzetközi kiállításon legmagasabb kitüntetésben részesült.

500 koronát

fizetek annak, ki fogvizének használatát mellett, üvege 80 fill. valaha ismet forráját kap, vagy a szája büzlök. Ed. Bartilla Winkler utóda L. Plan Wien, X., Goethe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban és drogueráriában. Arador: B. Földes Kelemen, Deák Ferenc-u. 11. sz., Hehs Vilmos, Batthyány-u. gyógyszerárban és Vojtek és Weisz drogueráriában. Vidékre — ahol nem kapható — küldök 7 üveget kor. 5-80 bérmentve. Körfunk mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak. 1157

Izr. Leányinternátus

József főherceg-ut 19. sz. I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Kivánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,

okl. tanítónő. 2027

933. Telefon szám 933.

Kovács Soma és Társa Arad

gazd. gépek, gőzgép és malomszerek gyári raktára. Kutak, szivattyúk, fecskendők, tömlők.

Raktárunkról azonnal szállítható:

Gépolajok,
Hengerolaj,
Motorolaj,
Gépkenőcs,
Gépfaggyu,
Gyanta,
Szijak,
Ponyvák,
Zsákok,
Rosták,
Konkolyozók.
Manifonál kévekötő aratógéphez, versenyáron alul.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Tisztességes ismeretséget óhajtom, csakis idősebb gazdag urnak. Nem kalandot kereső; levelet, e lapban jelenve, kérek a kiadóhivatalba „Őszi napsugár” jeligén. 2732

OKTATÁS.

Szeptemberi vizsgálatokra pontosan előkészít érettségizett — jeles német és latin — filatáimber. Megkereséseket „Érettségizett” jeligére a kiadóba kér. 2751

Magánoktatásra

elemi, polgári esetleg tanítónő képzés növendéket elválaok teljes ellátással vagy anélkül okl. tanítónő. Cim a kiadóba. 2731

Isr. Fininternátus Arad.

A jövő tanévre csak korlátolt számban vesz fel növendékeket. Magántanulók két osztályról is felvételre előkészítetnek. Prospektust készséggel szolgál. 1981

Eine deutsche Lehrerin

wünscht während den Vormittagstunden deutsche Lektionen zu erteilen. Adresse in der Administration. 2671

ALKALMAZÁST NYER.

Mérlegképes

megbízható főkönyvelőt keresek elsőrangú rövid, szövött, norimbergi nagykereskedésbe, továbbá egy idősebb és egy fiatal hadmentes segéd ugyanott felvételre. Ajánlatok „Jövő” jeligére. 2706

Egy

ügyes sörfejtő szonnali belépésre kerestetik vidéki sörnagyraktárba. Cim Drécher söraktár Mezőkövesdhez. 2789

Fűszerkereskedő segédek

felvétetnek helybeli nagykereskedésbe; ajánlatok a fizetési igények megjelölésével „Hadmentes” jelige alatt e lap kiadóhivatalába intézendők. 2688

Egy kaulós

elszámoló pincér kerestetik. Nős előnyben részesül. Fischer Nándor, Kossuth-utca. 2700

Főzdnő

hosszabb bizonyítvánnyal, állandó alkalmazást talál Erzsébet királyné-körut 37. I. em. ajtó 8. 2760

2 tanuló fiút,

jó családból, azonnaira felveszek jó fizetés mellett. Színházi Versenybazar, Szabadság-tér. 2761

Jócsaládból való

tisztességes német leányt keresek egy nagyobb gyermekhez. Cim vagy ajánlat a kiadóhivatalba beadandó. 2726

Fiatal

vegyésru kereskedő segédet keres azonnali belépésre Roth Mór és Társa, Soborsin. 2719

ALKALMAZÁST KERES.

Szorgalmas,

hadmentes fűszer- és csemege-szakmában jártas kereskedősegéd augusztus 1-re. állást keres. Fix fizetés 140 kor. Cim a kiadóhivatalban. 2750

7 gimnáziumot

végzett fiú megfélelő állást keres, vidékre is. Cime megtudható a Messinger Boy vállalatnál. Telefon 816. 2755

Budapesti masszírozónő

házakhoz ajánlkozik hölgyeket masszírozni és tyukszemét vágni. Cim: József főherceg ut 8., ajtó 5. 2744

Tejjes gyakorlattal bíró

régi részvénytársasági tisztviselő a délutáni vagy esteli órákra könyvelés esetleg bármiféle irodai teendő elvégzésére ajánlkozik. Szíves megkeresések „Szakavatott” jeligére a kiadóba kéretnek. 2746

LAKÁST KERESNEK.

Modern,

kényelemmel berendezett, lehetőleg magánház 3 szobával a belvárosban november hó elsejére kerestetik. Ajánlatot kér Bira Elemér, Honetű. 2687

KIADÓ LAKÁS.

Egy négyszobás lakás

a város legforgalmasabb helyén kiadó. Értekezhetni Kell és Krausz cégnél. 2690

Thököly Imre u. 37. sz.

alatt egy 2 szobás udvari lakás kiadó. 2756

Elegáns butorsatu

első emeleti különbejáratu szoba az Erzsébet királyné-köruton azonnal kiadó. Értekezhetni Krausz Pauln könyvkereskedésében. 2727

Hatszobás

modern földszinti lakás kiadó. Bővebbet Lakásnyilvántartási Iroda, Deák Ferenc utca 8. Telefon 816. szám. 2758

Kiadó

modern üzletheiyiség és földszinti udvari lakás Eötvös utca 12. 2745

Elegánsan butorozott

különbejárata szoba kiadó Bohus palotában. Bővebbet a házmesternél, I. kapu. 2752

4 szobás

utcai lakás balkonnal, fürdőszobával, villany- és gázvilágítással Tököly-tér 4. sz. alatt kiadó. 2785

Háromszobás

utcai lakás november 1-től kiadó Közép-utca 18. 2738

Kiadó

egy 5 szobás erkélyes lakás nov. elsejétől. Könyök-utca 4 Baross-parkfelőli részén. 2784

Kiadó

3 utcai szoba, fürdő-, elő- és cselelőszobával, villany és gáz november 1-re: Wesselényi-u 15. 2657

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárattal) villany, gázberendezéssel, Török I.-u 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Üzletheiyiség

kétszobás lakással, üvegezett folyósóval, a Weitzer János-utcában főpostával szemben, és egy négy szobás lakás fürdőszobával azonnal, Batthyány-u. 28. sz. alatt kiadó. 2691

Egy szoba és kamarából

álló pincelakás kiadó Apponyi ut 1. szám alatt.

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás második emeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Erzsébet királyné körut 18. a számú ház első emelete, mely modern ötszobás lakásból áll, azonnal kiadó. 1646

3 - 4 és 5 szobás lakások

ujjonnan festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiséggel, irodának is alkalmas, azonnaira kiadó Hasszinger-u. 8. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 3081

Nádor- és Dobó-u. sarok

4 utcai szoba, üvegezett veranda, fürdőszoba és mellékhelyiségek-ből álló renovált lakás azonnal kiadó. 2291

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnal kiadó. Bővebbet a házmesternél.

T. gazdaközönség

figyelembe!

Aratási és cséplési idényre:

**Gépgyűjtő,
Gyantát,
Gépolajat,
Kocsikenőcsőt,
Kőolajat.** 2235

Mindentéle

zsiradékot

a legmagasabb áron vesznek.

Hubert József

Arad, Szabadság tér.

Telefon 262.

Saját termései, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 2110

Deák Ferenc-utca 40. szám.

„Matteine“

poloska és molyirtó vállalat

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-48.

(Tulajdonos: Fischer)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csakély évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolítottatik el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 2811

Cognac,

Likörök,

Szilvorium,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinka-aktár,

Lloyd-palota. 850